

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Κωδικός:6029

Τεύχος 66, Οκτώβριος- Νοέμβριος 2010

Π.Κ. Ιωακειμίδης «Τι μηχανισμό διάσωσης χρειάζεται η Ε.Ε.;

1

Επισκόπηση

2

Φάκελος: Η Συζήτηση για την Οικονομική Διακυβέρνηση

6

Τύπος

26

- Ελληνικός

- Ξένος

Τεκμηρίωση

27

Εκδηλώσεις

30

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΕΕΠ)
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία.

Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Έχει ως αποστολή τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο, τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού, την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινισιζέλης,

Κ. Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Ν. Κουτσιαράς.

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΕΚΕΜ)
Ξενοφώντος 4, 105 57 Αθήνα

Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) ιδρύθηκε το 1988. Είναι Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εξωτερικών.

Κύρια αποστολή του ΕΚΕΜ είναι η προαγωγή της μελέτης των ευρωπαϊκών θεμάτων. Το Κέντρο αποτελεί συμβουλευτικό βραχίονα του Υπουργείου Εξωτερικών καθώς και φορέα παραγωγής καινοτόμων ιδεών και ρεαλιστικών προτάσεων στην προσπάθεια διαμόρφωσης και εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής στη χώρα μας.

Το ΕΚΕΜ είναι, επίσης, επιφορτισμένο με την ενημέρωση των Ελλήνων πολιτών σχετικά με τη λειτουργία και τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, αναλαμβάνοντας σειρά πρωτοβουλιών μετεκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, πάντοτε σε ζητήματα ευρωπαϊκών πρακτικών και διακυβέρνησης.

Το Κέντρο διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και το ερευνητικό έργο του εποπτεύεται από δεκαμελές Επιστημονικό Συμβούλιο.

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης : Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Εκδότης (& Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου) : Π. Κ. Ιωακειμίδης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Η έκδοση γίνεται σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) και με τη στήριξη της Ανταγωνιστικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος European Management Partnership.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλιανάτου (& υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά, Δρ. Μαρίνα Πετρέλλη.

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν οι Φανή Γιαννακοπούλου και Γιορίνα Μαράτση.

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια: 2103689535, newsletter_eeep@pspa.uoa.gr

Π.Κ. Ιωακειμίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Μέλος Δ.Σ. ΕΛΙΑΜΕΠ.

«Τι μηχανισμό διάσωσης χρειάζεται η Ε.Ε.»

Οι ηγέτες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αποφάσισαν να προχωρήσουν σε περιορισμένη αναθεώρηση της Συνθήκης της Λισσαβώνας μετά από σχετική πρόταση Γερμανίας και Γαλλίας. Η αναθεώρηση θα αποβλέπει στη σύσταση ενός μόνιμου μηχανισμού για την αντιμετώπιση/διαχείριση κρίσεων στο ενιαίο νόμισμα, ευρώ. Μια δεύτερη (εντελώς απαράδεκτη) πρόταση Γερμανίας-Γαλλίας για την αναστολή του δικαιώματος ψήφου στα όργανα της Ένωσης (Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο) φαίνεται ότι στο στάδιο αυτό εγκαταλείπεται, καθώς συγκέντρωσε την καθολική αντίδραση των υπόλοιπων κρατών μελών. Η έστω περιορισμένη αναθεώρηση της Συνθήκης δεν θα είναι μια εύκολη υπόθεση, καθώς απαιτεί την ομοφωνία όλων (27) των κρατών μελών (και όχι μόνο αυτών της ευρωζώνης) και την επικύρωση από τα εθνικά κοινοβούλια (χωρίς να αποκλείεται και κάποιο δημοψήφισμα. Οι κυβερνήσεις θα αποφασίσουν). Η αναθεώρηση για τη σύσταση μόνιμου μηχανισμού (που θα αντικαταστήσει τους ad hoc μηχανισμούς που δημιουργήθηκαν μετά την ελληνική κρίση και εκπνέουν το 2013) είναι απολύτως αναγκαία. Η Ένωση χρειάζεται πράγματι ένα σταθερό μηχανισμό για την αντιμετώπιση κρίσεων.

Το μείζον ερώτημα είναι βεβαίως τι είδους μηχανισμός θα είναι αυτός; Θα είναι ένας μηχανισμός με τη μορφή Ταμείου (κάτι σαν Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο) που θα χρηματοδοτείται από την Ένωση και τα κράτη μέλη και θα συνδράμει κάποιο άλλο κράτος σε κρίση κάτω από προϋποθέσεις (conditionality), ή θα προσλάβει τη μορφή μηχανισμού απλά για «ελεγχόμενη χρεωκοπία» όπως θέλει η Γερμανία; Ή και τα δύο μαζί; Το τι ακριβώς θα είναι αυτός ο μηχανισμός είναι το κρίσιμο ζήτημα. Γιατί εάν έχουμε ένα οιονεί Ταμείο (και με ευρύτερους αναπτυξιακούς στόχους ίσως) τότε η Ένωση θα έχει κάνει ένα ουσιαστικό βήμα για τη διόρθωση των ελλειμμάτων της νομισματικής ένωσης (ΟΝΕ), χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα έχει ολοκληρώσει τη διαδικασία οικοδόμησης της οικονομικής ένωσης. Αν όμως έχουμε απλά «μηχανισμό χρεωκοπίας» (πράγμα όχι απίθανο, ιδιαίτερα καθώς ρητά προβλέπεται ότι δεν θα καταργηθεί η ρήτρα της «μη διάσωσης» και ταμείο και «μη διάσωση» δεν πολυσυμβιβάζονται), τότε τα πράγματα θα εξακολουθήσουν να είναι δύσκολα και επισφαλή...

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Ξεφούσκωσε το Ιρλανδικό θαύμα:¹

Ανώτατοι αξιωματούχοι της ιρλανδικής κυβέρνησης παραδέχτηκαν, (18/11/2010) ότι βρίσκονται σε κύκλο συνομιλιών τόσο με την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) όσο και με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), για πακέτο διάσωσης που πιθανότατα θα περιλαμβάνει συνδρομή από το Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Β.). Αυτό το πακέτο διάσωσης έχει αρχίσει και γίνεται γνωστό στους διαδρόμους των ευρωπαϊκών θεσμών ως «Πακέτο Oliver Cromwell». Ένα σημείο το οποίο οφείλει να διευκρινιστεί είναι κατά πόσο η βοήθεια του Η.Β. θα προκύψει μέσα από τους μηχανισμούς της ευρωζώνης ή μέσα από διμερή δάνεια.

Ο διοικητής της Ιρλανδικής Κεντρικής Τράπεζας, Patrick Honohan, υποστηρίζει ότι η κυβέρνηση θα λάβει ένα υψηλό δάνειο ώστε να μπορέσει να συμμορφώσει τα οικονομικά της χώρας. Επιπλέον, οι φήμες για δανεισμό της Ιρλανδίας επιβεβαιώθηκαν και δια στόματος του Ιρλανδού Υπουργού Οικονομίας, Brian Lenihan, ο οποίος ενημέρωσε το εθνικό κοινοβούλιο ότι μετά την ολοκλήρωση των συνομιλιών με την τρόικα (Ε.Ε. – Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα / ΕΚΤ – ΔΝΤ) θα αιτηθεί η

Ιρλανδία πακέτου διάσωσης, στο οποίο εντέλει προέβη στις 22 Νοεμβρίου.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει προκαλέσει η σύνθεση της αποστολής της τρόικας που βρίσκεται ήδη στην Ιρλανδία και η οποία είναι υπεύθυνη για τα μέτρα λιτότητας που θα προταθούν για να συμπεριληφθούν στον προγραμματισμό του τετραετούς προϋπολογισμού. Το μόνο που έχει επιβεβαιωθεί είναι ότι οι επιθεωρητές που έχουν αποσταλεί στην Ιρλανδία δεν είναι οι ίδιοι που παρακολουθούν την πορεία των μέτρων λιτότητας που έχει λάβει η ελληνική κυβέρνηση. Ο ιρλανδικός προϋπολογισμός για το νέο οικονομικό έτος αναμένεται να ανακοινωθεί στις 7 Δεκεμβρίου.

Ένα από τα πιθανά μέτρα που συζητούνται για να αυξηθούν τα έσοδα της χώρας είναι η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος, δηλαδή να «κατέβει» το όριο τη φορολογικής απαλλαγής –ένα από τα υψηλότερα μεταξύ των κρατών μελών της ευρωζώνης. Επιπλέον, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και εμπειρογνώμονες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναμένεται να επικεντρωθούν σε μέτρα για την εξυγίανση του τραπεζικού τομέα καθώς και την ενίσχυση των δημοσιονομικών.

Βεβαίως, έχουν ήδη ακουστεί κάποιες ευρωσκεπτικιστικές φωνές από την πλευρά των Συντηρητικών που φωτογραφίζουν την κρίση της Ιρλανδίας ως μία ακόμη κρίση της ευρωζώνης. Ωστόσο, όπως διαβεβαιώνει ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ Vítor Constâncio, η ιρλανδική κρίση δε φαίνεται να έχει συνέπειες για την ευρωζώνη. Σημαντικό βεβαίως είναι, όπως τονίζουν αναλυτές, ότι η ιρλανδική κρίση εμφανίστηκε σε μία

περίοδο που κορυφώνεται η ανάκαμψη στην ευρωζώνη κάτι το οποίο δεν ίσχυε στην ελληνική περίπτωση. Εντούτοις, η ΕΚΤ προειδοποιεί ότι, ακόμα και στην περίπτωση επίλυσης της ιρλανδικής τραπεζικής κρίσης, υπάρχει διάχυτη αβεβαιότητα στις ευρωπαϊκές αγορές γεγονός που επιτείνεται από την υποτονική ανάπτυξη Ισπανίας και Ιταλίας.

Η ετήσια αξιολόγηση της Επιτροπής για το πρόγραμμα διεύρυνσης της Ε.Ε.²

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε (9/11/2010) τη δέσμη των εγγράφων διεύρυνσης, τα οποία περιέχουν την ετήσια αξιολόγηση της Ε. Επιτροπής σχετικά με το πρόγραμμα διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σκιαγραφούν την πρόοδο των προπαρασκευαστικών εργασιών, τις μελλοντικές προκλήσεις και την ακολουθητέα πορεία για τα Δυτικά Βαλκάνια, την Τουρκία και την Ισλανδία. Η Επιτροπή προτείνει να χορηγηθεί το καθεστώς υποψήφιας χώρας στο Μαυροβούνιο και συνιστά να αρχίσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με το Μαυροβούνιο και την Αλβανία, μόλις εκπληρώσουν οι χώρες αυτές σειρά βασικών προτεραιοτήτων που καθορίζονται στις Γνώμες. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι η Κροατία εισέρχεται στο τελικό στάδιο της ενταξιακής προετοιμασίας της.

Κατά την παρουσίαση της ετήσιας δέσμης διεύρυνσης, ο Επίτροπος Füle δήλωσε: «Η διαδικασία διεύρυνσης επιτρέπει στην ΕΕ να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που χαρακτηρίζουν έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο πολυπολικό κόσμο, στον οποίο πρέπει να εξακολουθήσουμε να προβάλλουμε το βασιζόμενο σε αξίες σύστημά μας πέραν των συνόρων μας. Μια Ένωση που, για

άλλη μια φορά, θα οικοδομήσει τη συνεργασία μεταξύ πρώην αντιπάλων, ενώ συγχρόνως θα προαγάγει τα υψηλότερα πρότυπα στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα έχει στη διάθεσή της την ήπια δύναμη πειθούς που χρειάζεται για να διαμορφώσει η ίδια τον κόσμο που την περιβάλλει, αντί να διαμορφωθεί από αυτόν.»

Καταργώντας τα θεσμικά εμπόδια και παρέχοντας τη δυνατότητα να εφαρμοστούν από κοινού όλα τα μέσα εξωτερικής πολιτικής (ΚΕΠΠΑ και κοινοτικά μέσα), η Συνθήκη της Λισαβόνας επιτρέπει την προώθηση του προγράμματος διεύρυνσης. Οι διαπραγματεύσεις με την Κροατία έχουν εισέλθει στην τελική τους φάση, ενώ οι διαπραγματεύσεις με την Τουρκία προχωρούν, αν και με βραδύ ρυθμό. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Ισλανδία έχουν αρχίσει, και η αίτηση προσχώρησης της Σερβίας στην Ε.Ε. βρίσκεται υπό εξέταση. Η Επιτροπή έχει υποβάλει τις Γνώμες της σχετικά με τις αιτήσεις προσχώρησης της Αλβανίας και του Μαυροβουνίου. Η Επιτροπή ανανέωσε τη σύστασή της του 2009 για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και επαναβεβαίωσε την ευρωπαϊκή προοπτική της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και του Κοσσυφοπεδίου.

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που καταβάλλουν οι χώρες της διεύρυνσης έχουν ήδη αρχίσει να αποφέρουν απτά οφέλη στους πολίτες τους. Πολύ σύντομα, οι πολίτες της Αλβανίας και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης θα μπορούν να ταξιδεύουν στην Ε.Ε. χωρίς να απαιτείται θεώρηση του διαβατηρίου τους. Η κατάργηση του καθεστώτος θεώρησης των διαβατηρίων ισχύει ήδη, εδώ και ένα έτος, στη Σερβία, στο Μαυροβούνιο και την πρώην

¹ L. Philips, "Brussels, UK readying 'Oliver Cromwell Package' for Ireland", *EUobserver*, 18/11/2010, L. Philips, "Irish bail-out in one week, Bulgarian deputy PM says", *EUobserver*, 17/11/2010, L. Philips, "EU-IMF troika heading to Dublin to oversee budget preparations", *EUobserver*, 17/11/2010, R. Atkins, "Outside Ireland eurozone recovery is on track", *Financial Times*, 18/11/2010, T. Barber and J. Murray Brown, "Rescue plans focus on Irish banking system", *Financial Times*, 18/11/2010, "L'UE et le FMI préparent un plan d'aide à l'Irlande", *Le Monde*, 17/11/2010

² http://ec.europa.eu/ellada/news/news/20101110dievrvnsi_el.htm

Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Σε όλες τις χώρες της διεύρυνσης, πολλές οικονομίες ενισχύονται παρά την παγκόσμια κρίση, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών αρχίζει να προσεγγίζει τα επίπεδα της ΕΕ, η περιφερειακή συνεργασία σημειώνει σημαντικές προόδους. Η εδραίωση της ειρήνης και της σταθερότητας θα αποφέρουν οφέλη τόσο στην ίδια την περιοχή όσο και σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Για τις υποψήφιες και εν δυνάμει υποψήφιες χώρες, οι ενταξιακές προετοιμασίες είναι ιδιαίτερα δύσκολες και απαιτούν ριζική μεταρρυθμιστική διαδικασία. Εξακολουθούν να υφίστανται πολυάριθμες προκλήσεις, μεταξύ των οποίων οι σημαντικότερες είναι η χρηστή διακυβέρνηση, το κράτος δικαίου και η ελευθερία της έκφρασης. Η πλήρης συνεργασία με το ΔΠΔΓ (ICTY) εξακολουθεί να αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για ολόκληρη την ενταξιακή διαδικασία των διαφόρων χωρών. Για να μην σταθούν τα διμερή ζητήματα εμπόδιο στη συνολική ενταξιακή διαδικασία, απαιτείται εποικοδομητική διπλωματία.

«Η πολιτική διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι σοβαρές προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε μπορούν να μεταπλαστούν σε ευκαιρίες για μια ασφαλέστερη και ευημερούσα Ευρώπη,» πρόσθεσε ο Επίτροπος Füle. «Η αξιοπιστία αυτής της διαδικασίας αποτελεί προαπαιτούμενο για την εξασφάλιση της επιτυχίας. Για την ΕΕ, αξιοπιστία σημαίνει παροχή ενταξιακής προοπτικής υπό αυστηρές και απαιτητικές προϋποθέσεις. Για τις υποψήφιες και εν δυνάμει υποψήφιες χώρες, σημαίνει δέσμευση για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων που θα τους επιτρέψουν

να προσεγγίσουν τα πρότυπα και τη νομοθεσία της Ε.Ε., καθώς και αξιόπιστη προοπτική προσχώρησης στην Ε.Ε.»

Πρόοδος των χωρών

- Κροατία: υποψήφια χώρα – υπέβαλε αίτηση το 2003. Έχουν κλείσει προσωρινά 25 από τα 35 κεφάλαια. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις έχουν εισέλθει στο τελικό στάδιο και θα πρέπει να ολοκληρωθούν μόλις εκπληρώσει η Κροατία τα τελευταία κριτήρια αξιολόγησης για το κλείσιμο των κεφαλαίων, ιδίως όσον αφορά τον δικαστικό τομέα και τα θεμελιώδη δικαιώματα.

- Τουρκία: υποψήφια χώρα – υπέβαλε αίτηση το 1987. Έχουν ανοίξει 13 κεφάλαια και 1 έχει κλείσει προσωρινά. Για να προχωρήσει δυναμικότερα προς τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, η χώρα πρέπει να εκπληρώσει πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την τελωνειακή ένωση και να σημειώσει πρόοδο στην εξομάλυνση των σχέσεών της με την Κύπρο.

- Ισλανδία: υποψήφια χώρα – υπέβαλε αίτηση προσχώρησης το 2009 και άρχισε τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις τον Ιούλιο του 2010. Η διαδικασία αναλυτικής εξέτασης πρόκειται να αρχίσει. Δεδομένου ότι η Ισλανδία είναι ήδη μέλος του ΕΟΧ και του χώρου Σένγκεν, μεγάλο μέρος της νομοθεσίας της είναι ήδη εναρμονισμένο με τη νομοθεσία της ΕΕ.

- πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας: υποψήφια χώρα – υπέβαλε αίτηση το 2004. Η χώρα εξακολουθεί να πληροί σε ικανοποιητικό βαθμό τα πολιτικά κριτήρια και η Επιτροπή ανανέωσε τη σύσταση του 2009 για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Δεδομένου ότι απαιτείται ομόφωνη απόφαση των κρατών μελών για την έναρξη των

διαπραγματεύσεων, είναι απαραίτητο να εξευρεθεί αμοιβαίως αποδεκτή λύση μέσω διαπραγματεύσεων για το ζήτημα της ονομασίας.

- Μαυροβούνιο: εν δυνάμει υποψήφια χώρα – υπέβαλε αίτηση το 2008. Στη γνώμη της, η Επιτροπή συνιστά να του χορηγηθεί το καθεστώς της υποψήφιας χώρας και να αρχίσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις, εφόσον σημειωθεί πρόοδος σε ορισμένους βασικούς τομείς που καθορίζονται στη γνώμη.

- Αλβανία: εν δυνάμει υποψήφια χώρα – υπέβαλε αίτηση το 2009. Στη γνώμη της, η Επιτροπή συνιστά να αρχίσουν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις, εφόσον σημειωθεί πρόοδος σε ορισμένους βασικούς τομείς που καθορίζονται στη γνώμη.

- Σερβία: εν δυνάμει υποψήφια χώρα – υπέβαλε αίτηση το 2009. Στις 25 Οκτωβρίου 2010, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων διαβίβασε την αίτηση της

Σερβίας στην Επιτροπή, η οποία θα αρχίσει να επεξεργάζεται τη γνώμη της.

- Βοσνία-Ερζεγοβίνη: εν δυνάμει υποψήφια χώρα – δεν έχει υποβάλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ• η έλλειψη κοινού οράματος από όλους τους πολιτικούς ηγέτες για την κατεύθυνση της χώρας εξακολούθησε να παρεμποδίζει τις κυριότερες μεταρρυθμίσεις και κάθε νέα πρόοδο προς την ΕΕ.

- Κοσσυφοπέδιο: εν δυνάμει υποψήφια χώρα – δεν έχει υποβάλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ. Η ΕΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλει το Κοσσυφοπέδιο για να υλοποιήσει την ευρωπαϊκή του προοπτική και εγκαινίασε, τον Ιανουάριο, τον διάλογο για τη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Η Επιτροπή θα προτείνει τη συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου στα σχετικά προγράμματα της Ένωσης.

6th ECPR Summer School in Methods and Techniques

(29th Jul. - 13th Aug. 2011)

Social Science Methods: Between Unity, Diversity, and Complementarity

ecpr Summer School in
Methods and Techniques
University of Ljubljana
Faculty of Social Sciences

Courses will be available shortly and registration opens 01 Feb 2011.

www.ecprnet.eu/summerschools/Ljubljana/default.asp

ΦΑΚΕΛΟΣ:
Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ³

«Για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που αποκάλυψε η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, είναι απαραίτητη μια θεμελιώδης αλλαγή της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης. Για το σκοπό αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε την έκθεση της Ειδικής Ομάδας για την Οικονομική Διακυβέρνηση. Η εφαρμογή της θα αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα προόδου για την ενίσχυση του οικονομικού πυλώνα της ONE: θα αυξήσει τη δημοσιονομική πειθαρχία, θα διευρύνει την οικονομική εποπτεία και θα εμβαθύνει το συντονισμό. Η έκθεση ορίζει επίσης τις κατευθυντήριες αρχές για ένα εύρωστο πλαίσιο για τη διαχείριση κρίσεων και για ισχυρότερους θεσμούς. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε σχετικά με τα μεταγενέστερα βήματα όσον αφορά την παρακολούθηση της εφαρμογής των συμφωνηθέντων από την Ειδική Ομάδα. Έπειτα από τις συζητήσεις του της 16ης Σεπτεμβρίου 2010, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αντάλλαξε επίσης απόψεις για την προετοιμασία της Συνόδου Κορυφής της G20 στη Σεούλ και της Διάσκεψης του Κανκούν για την αλλαγή του κλίματος, καθώς και των συνόδων κορυφής με τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Ρωσία και την Ουκρανία.»

I. ΕΙΔΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εγκρίνει την έκθεση της Ειδικής Ομάδας για την Οικονομική Διακυβέρνηση. Με την υλοποίησή της θα μπορέσουμε να αυξήσουμε τη δημοσιονομική πειθαρχία, να διευρύνουμε την οικονομική εποπτεία, να βελτιώσουμε το συντονισμό και να ενισχύσουμε το πλαίσιο για τη διαχείριση των κρίσεων και τους θεσμούς. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητά να ακολουθηθεί προσέγγιση «ταχείας διαδικασίας» για την έγκριση του παράγωγου δικαίου που απαιτείται για την υλοποίηση πολλών από τις συστάσεις. Στόχος του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι να επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με τις νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής μέχρι το καλοκαίρι του 2011, λαμβάνοντας υπόψη ότι η έκθεση της Ειδικής Ομάδας δεν καλύπτει όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στις προτάσεις αυτές και αντιστρόφως. Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων εποπτείας το συντομότερο δυνατόν. Το αποτέλεσμα θα είναι να ενδυναμωθεί σημαντικά ο οικονομικός πυλώνας της ONE, να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη και έτσι να στηριχθούν η βιώσιμη ανάπτυξη, η απασχόληση και η ανταγωνιστικότητα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο να επισπεύσει τις εργασίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης κατά την εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, και να υποβάλει σχετική έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου. Δεδομένης της σημασίας των συστημικών

³ Μέρος από τα Συμπεράσματα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 28-29/10/2010 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/117520.pdf

συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων, θα πρέπει να διασφαλιστεί η ισοτιμία στο πλαίσιο του ΣΣΑ.

2. Ως συνέχεια της έκθεσης της Ειδικής Ομάδας, και για να διασφαλισθεί ισόρροπη και αειφόρος ανάπτυξη, οι Αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων συμφωνούν ως προς την ανάγκη να θεσπίσουν τα κράτη μέλη μόνιμο μηχανισμό για την αντιμετώπιση κρίσεων προκειμένου να διασφαλίζεται η χρηματοοικονομική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ συνολικά και καλούν τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να έρθει σε διαβουλεύσεις με τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με περιορισμένη τροποποίηση της συνθήκης, η οποία απαιτείται προς επίτευξη των ανωτέρω, χωρίς τροποποίηση του άρθρου 125 της ΣΛΕΕ (ρήτρα του «no bail-out»).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρόθεση της Επιτροπής να πραγματοποιήσει, σε στενή διαβούλευση με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, προπαρασκευαστικές εργασίες σχετικά με τα γενικά χαρακτηριστικά ενός μελλοντικού νέου μηχανισμού, μεταξύ άλλων το ρόλο του ιδιωτικού τομέα, το ρόλο του ΔΝΤ και τις πολύ αυστηρές προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα πρέπει να λειτουργούν τα προγράμματα αυτά.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα επανέλθει στο θέμα αυτό κατά τη σύνοδο του Δεκεμβρίου προκειμένου να λάβει την τελική απόφαση τόσο σχετικά με την περιγραφή μηχανισμού κρίσης όσο και σχετικά με περιορισμένη τροποποίηση της συνθήκης, ούτως ώστε οιαδήποτε αλλαγή να μπορέσει να επικυρωθεί έως τα μέσα του 2013 το αργότερο.

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προτίθεται να εξετάσει στη συνέχεια, σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη, το θέμα του δικαιώματος των μελών της ζώνης του ευρώ να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σε διαδικασίες σχετικές με την ONE σε περίπτωση μόνιμης απειλής της σταθερότητας της ζώνης του ευρώ συνολικά.

3. Οι Αρχηγοί Κρατών ή Κυβερνήσεων τόνισαν ότι, παράλληλα με την ενίσχυση της δημοσιονομικής πειθαρχίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι ουσιαστικής σημασίας ο προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το επικείμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο να αντικατοπτρίζουν τις προσπάθειες εξυγίανσης που καταβάλλουν τα κράτη μέλη ώστε το έλλειμμα και το χρέος να τεθούν σε πιο διατηρήσιμη τροχιά. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σεβόμενο το ρόλο των διαφόρων θεσμικών οργάνων και την ανάγκη εκπλήρωσης των στόχων της Ευρώπης, θα συζητήσει κατά την προσεχή του σύνοδο με ποιο τρόπο θα εξασφαλιστεί ότι το ζήτημα των δαπανών σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορέσει να συμβάλει δεόντως στα ανωτέρω.»

Η Έκθεση της ομάδας εργασίας του Herman Van Rompuy⁴

Τον Μάρτιο του 2010, οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν να ενισχύσουν το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσης. Στη συνέχεια, οι ηγέτες της Ε.Ε. θεσμοθέτησαν μια Ειδική Ομάδα Εργασίας, υπό την προεδρία του Herman Van Rompuy, Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, αποτελούμενη από τους υπουργούς οικονομικών των 27 κρατών μελών της Ε.Ε. Με στόχο την πρόληψη της επανάληψης της κρίσης, οι υπουργοί οικονομικών συμφώνησαν (Σεπτέμβριος 2010) στη θεσμοθέτηση ενός εξαμήνου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής που θα επιτρέπει στις χώρες της Ε.Ε. να ελέγχουν το προσχέδιο των ετήσιων προϋπολογισμών των εταίρων τους, με ένα σύστημα έγκαιρης αξιολόγησης, πριν από την έγκρισή τους σε εθνικό επίπεδο.

⁴ Ελεύθερη μετάφραση του άρθρου “Euro task force report leaves many issues open”, 18/10/2010, www.euractiv.com

Στο τελικό σχέδιο έκθεσης της ομάδας υπήρχε ευρεία συναίνεση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. σχετικά με την ενίσχυση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, αφήνοντας αναπάντητο το αίτημα της Γερμανικής κυβέρνησης για αλλαγή της Συνθήκης λόγω της ενσωμάτωσης αυστηρότερων κανόνων. Προκειμένου να ικανοποιηθούν οι επιθυμίες του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας, η έκθεση αναφέρει ότι οι νέοι κανόνες θα εφαρμόζονται σε δύο στάδια, με τους πιο αυστηρούς κανόνες να ισχύουν για τα 16 μέλη της ζώνης του ευρώ. Στο πρώτο στάδιο, τα επιτόκια των καταθέσεων και τα πρόστιμα θα ισχύουν μόνο στη ζώνη του ευρώ. Στο δεύτερο στάδιο, τα ενισχυμένα μέτρα επιβολής θα τίθενται σε εφαρμογή «σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε., με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο και το συντομότερο δυνατόν». Οι υπουργοί οικονομικών συμφωνούν ότι, τόσο η αύξηση των ελλειμμάτων όσο και των χρεών είναι λόγοι ανησυχίας, ενώ, μέχρι πρότινος, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης της Ε.Ε. επικεντρωνόταν αποκλειστικά στις χώρες με επίπεδα ελλείμματος άνω του ανώτατου ορίου του 3%. «Μεγαλύτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην αλληλεπίδραση ελλείμματος και χρέους», η οποία είναι προσαρμοσμένη στο 60% του ΑΕΠ, στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Σύμφωνα με το σχέδιο της Έκθεσης, η μείωση του ελλείμματος κάτω του 3% του ΑΕΠ, δεν είναι επαρκής για την άρση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, εάν η οφειλή δεν έχει τεθεί σε μια ικανοποιητική πορεία μείωσης. Η μέθοδος για τον υπολογισμό του χρέους μιας χώρας και για την πορεία προσαρμογής θα καθορισθεί σε μεταγενέστερο στάδιο, με ξεχωριστή νομοθεσία που θα προταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ειδική Ομάδα Εργασίας ενέκρινε, επίσης, σχέδιο για έντοκο πρόστιμο σε χώρες με υψηλά χρέη, μια ιδέα που περιλαμβανόταν στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επιπλέον, η έκθεση υποστηρίζει τη δημιουργία ενός πίνακα μακροοικονομικών δεικτών, όπως είναι η παραγωγικότητα, το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και τα επίπεδα απασχόλησης, προκειμένου να αποκαλύπτονται τα προβλήματα σε πρώιμο στάδιο. Η έκθεση προβλέπει επίσης «νέα μέτρα» για την εξασφάλιση αυστηρότερης συμμόρφωσης, όπως είναι ο επιτόπιος έλεγχος, μέσω μιας αποστολής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε συνεργασία με την ΕΚΤ για τα κράτη μέλη της ευρωζώνης. Μετά την πραγματοποίηση αυτών των αποστολών εκπονείται μία έκθεση για τους ηγέτες της Ε.Ε. (με το ενδεχόμενο της δημοσιοποίησής της).

Ωστόσο η έκθεση θέτει καίρια ερωτήματα σχετικά με το εάν κάποιες προτεινόμενες κυρώσεις για τις υπερχρεωμένες χώρες θα απαιτούσαν την τροποποίηση της Συνθήκης ή όχι. Συγκεκριμένα, «ορισμένα ζητήματα έχουν προσδιορισθεί από την Ομάδα εργασίας, όπου οι συζητήσεις ήταν αμφιλεγόμενες, και οι τροποποιήσεις της Συνθήκης ήταν απαραίτητες». Τα θέματα αυτά είναι η αναστολή των δικαιωμάτων ψήφου μιας χώρας ως τιμωρία για την αύξηση του χρέους και ένας αντίστροφος κανόνας πλειοψηφίας με τον οποίο θα επιβάλλονται κυρώσεις ή πρόστιμα, εκτός εάν η πλειοψηφία των χωρών ασκήσει βέτο. Η προοπτική της αλλαγής της Συνθήκης είναι ακόμη υπό συζήτηση καθώς εμφανίζονται επιφυλακτικές οι χώρες που αγωνίστηκαν για την επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας από το λαό ή το εθνικό τους κοινοβούλιο. Η Γερμανία, η οποία υποστηρίζει τις τροποποιήσεις της Συνθήκης για την υιοθέτηση αυστηρότερων κυρώσεων, θέλει να συνεχιστεί η συζήτηση και μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της Ειδικής Ομάδας Εργασίας.

Ο ΔΥΣΚΟΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ⁵

Η μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης κυριάρχησε στην ημερήσια διάταξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πριν και κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (28 - 29 Οκτωβρίου 2010). Μετά από δύσκολες και, μερικές φορές, έντονες συζητήσεις, οι ηγέτες της Ε.Ε. υιοθέτησαν την τελική έκθεση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας και συμφώνησαν στην ανάγκη τροποποίησης των Συνθηκών της Ε.Ε. για τη δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού κρίσης για να αντικαταστήσει τις ad hoc ρυθμίσεις του πακέτου διάσωσης των €110 δισ. για την Ελλάδα και του μηχανισμού διάσωσης των € 440 δισ. για το σύνολο της ζώνης του ευρώ, του οποίου η θητεία λήγει το 2013.

Η πολιτική ατμόσφαιρα είχε επηρεαστεί αρνητικά την περίοδο πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου, με τη συμφωνία που επιτεύχθηκε (18/10/2010) μεταξύ του Προέδρου Nicolas Sarkozy και της Καγκελαρίου Angela Merkel στην γαλλική πόλη Deauville. Στο πλαίσιο της προαναφερθείσας συμφωνίας, η καγκελάρια Angela Merkel ανακοίνωσε, λίγο πριν την τελευταία συνεδρίαση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας, ότι αποδέχθηκε το γαλλικό αίτημα να δοθεί στις κυβερνήσεις μεγαλύτερος έλεγχος για την επιβολή κυρώσεων στο πλαίσιο ενός ανανεωμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Ως αντάλλαγμα, ο Γάλλος Πρόεδρος Nicolas Sarkozy συμφώνησε να υποστηρίξει το γερμανικό αίτημα για την τροποποίηση της Συνθήκης, η οποία θεωρείται αναγκαία για τη Γερμανία, προκειμένου να αποφευχθεί η νομική σύγκρουση με το γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο.

Η γαλλο-γερμανική δήλωση επικρίθηκε έντονα από όλες τις πλευρές και για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. Ορισμένοι υποστήριξαν ότι η συζήτηση για το μόνιμο μηχανισμό κρίσης απομακρύνει την εξεύρεση τρόπων αποφυγής μιας δημοσιονομικής κρίσης παρόμοιας με αυτήν που συνέβη κατά το πρώτο εξάμηνο του 2010. Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Olli Rehn, αρμόδιος για οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις, προειδοποίησε ότι οι χώρες δε θα έχουν ισχυρό κίνητρο να συμμορφωθούν σε αυστηρότερους κανόνες ελλείμματος, αν γνωρίζουν ότι μπορούν να ενταχθούν σε ένα κοινό μηχανισμό διάσωσης. Άλλοι αξιωματούχοι, ιδιαίτερα στην Αυστρία, την Ολλανδία και τη Γερμανία (συμπεριλαμβανομένης της κυβέρνησης και του κόμματος της καγκελαρίου Angela Merkel) εξέφρασαν το φόβο ότι η ύπαρξη ενός μόνιμου μηχανισμού κρίσης θα μπορούσε να πλήξει τον όρο της μη διάσωσης που υπάρχει στις Συνθήκες της Ε.Ε. (Άρθρο 125 ΣΕΕ). Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Jean Claude Trichet εξέφρασε ανοιχτά τη δυσαρέσκειά του, υποστηρίζοντας ότι η Γαλλογερμανική συμφωνία μπορεί να αποτελεί ένα βήμα οπισθοχώρησης σε σχέση με την ιδέα των ημιαυτόματων κυρώσεων που περιλαμβάνονται στην έκθεση της Ομάδας εργασίας και του νομοθετικού πακέτου που προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Σεπτεμβρίου 2010.

Αξιωματούχοι στη Σουηδία, την Ολλανδία, τη Φινλανδία και άλλες χώρες του Βορρά εξέφρασαν την απογοήτευση και την έκπληξή τους από την απόφαση της Γερμανίας να υποχωρήσει στο Γαλλικό αίτημα για μεγαλύτερη πολιτική συμμετοχή στις αποφάσεις για την επιβολή κυρώσεων. Από την άλλη πλευρά, αξιωματούχοι στο Βερολίνο υποστήριξαν ότι, χωρίς τη σύμπραξη με τη Γαλλία δε θα υπήρχε συμφωνία

⁵ Ελεύθερη μετάφραση από την Ομάδα του δελτίου της Ανάλυσης του European Policy Centre, Janis A. Emmanouilidis, "The bumpy road to economic union", EPC Post summit Analysis 2/11/2010 (σελ. 1-9).

σχετικά με νέες και αυστηρότερες ρυθμίσεις. Το Βέλγιο, η Ιταλία, η Ισπανία και άλλες υπερχρεωμένες χώρες θα αντιστασσόνταν στη σχεδόν αυτόματη επιβολή κυρώσεων, χωρίς τη δυνατότητα πολιτικής παρέμβασης στο υψηλότερο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ιδέα για την τροποποίηση της Συνθήκης επικρίθηκε έντονα σε όλη την Ε.Ε. και από μεμονωμένους Επιτρόπους (ιδιαίτερα από τον Olli Rehn και την Viviane Reding). Μετά το θάνατο της Συνταγματικής Συνθήκης και τις δυσκολίες στην επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας, εκφράζονται φόβοι ότι μια νέα προσπάθεια τροποποίησης των Συνθηκών θα μπορούσε να οδηγήσει και πάλι σε χρόνια ομφαλοσκοπήση και να ανοίξει το κουτί της Πανδώρας, θέτοντας αιτήματα για τη διενέργεια μιας πιο ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης.

Τα περισσότερα κράτη μέλη της Ε.Ε. χαρακτήρισαν ως μη ενδεδειγμένη την πρωτοβουλία των Sarkozy/Merkel, τόσο ως προς το περιεχόμενό της όσο και ως προς τη χρονική στιγμή που έλαβε χώρα, λίγο πριν την τελευταία συνάντηση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας. Η γαλλογερμανική συμφωνία κινδύνευσε να πλήξει το συμβιβασμό που επιτεύχθηκε στην Ειδική Ομάδα Εργασίας και έδωσε την εντύπωση ότι οι δύο χώρες προσπαθούν να υπαγορεύσουν την πορεία της Ε.Ε. Κάποιοι μάλιστα κατηγορήσαν εμμέσως τη Γαλλία και, κυρίως, τη Γερμανία για εκβιασμό, καθώς υπονόησαν ότι αν οι άλλες κυβερνήσεις της Ε.Ε. δεν είναι έτοιμες για αλλαγή των Συνθηκών, η Γερμανία και η Γαλλία δε θα είναι διαθέσιμες μετά το 2013, όταν θα έχει ολοκληρωθεί η θητεία του τωρινού μηχανισμού διάσωσης.

Η πιο δριμύεια κριτική ασκήθηκε κατά της γερμανικής πρότασης, την οποία ενέκρινε η Γαλλία, για την προσωρινή αναστολή του δικαιώματος ψήφου των κρατών μελών που θεωρούνται «ένοχα» για σοβαρή παραβίαση των «βασικών αξιών» της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ONE). Πολλοί πίστευαν ότι η ιδέα της αναστολής του δικαιώματος ψήφου σε περιπτώσεις «φορολογικής ανάρμοστης συμπεριφοράς» είναι ανήθικη, ταπεινωτική και ασυμβίβαστη με την εθνική κυριαρχία. Σε αυτήν την πρόταση εναντιώθηκαν οι μικρότερες χώρες της Ε.Ε., οι οποίες αμφέβαλλαν για τη δυνατότητα εφαρμογής της στα μεγαλύτερα κράτη μέλη. Η καγκελάρια Angela Merkel, από την άλλη πλευρά, επεσήμανε ότι η Συνθήκη της Ε.Ε. θα επέτρεπε την αναστολή του δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο, σε περίπτωση «σοβαρής και διαρκούς παραβίασης» των βασικών αξιών της Ένωσης.

Ως αποτέλεσμα, η πολιτική ατμόσφαιρα πριν από τη Σύνοδο Κορυφής του Οκτωβρίου ήταν τεταμένη. Ο πολιτικός συμβολισμός της συνεδρίασης στη Deauville είχε προκαλέσει μια διαμάχη μεταξύ των μικρότερων και των μεγαλύτερων κρατών μελών της Ε.Ε. και μεταξύ των συγκρατημένων φορολογικά βορείων και των υπερχρεωμένων νοτίων χωρών. Η αρνητική αντίδραση στη συμφωνία Merkel / Sarkozy για άλλη μια φορά έδειξε τα όρια της παλιάς γαλλογερμανικής αμομηχανής και την αυξανόμενη δυσπιστία μεταξύ των χωρών της Ε.Ε., ιδιαίτερα απέναντι στη Γερμανία. Σύμφωνα με τον αναλυτή του EPC, οι εταίροι της Γερμανίας πρέπει να αντιληφθούν πώς θα διαχειριστούν και θα αντιδράσουν στη «Νέα Γερμανία», η οποία είναι πιο πραγματίστρια, λιγότερο οραματίστρια και καθοδηγείται περισσότερο από στενά εθνικά οικονομικά, πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα.

Οι ακρογωνιαίοι λίθοι της μεταρρύθμισης της οικονομικής διακυβέρνησης.

Αλλά παρ'όλα τα προβλήματα και τις διαμάχες, οι 27 αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων τελικά κατάφεραν να καταλήξουν σε συμβιβασμό, στο τέλος της πρώτης

ημέρας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, λαμβάνοντας ορισμένες βασικές αποφάσεις σχετικά με το περιεχόμενο και τη διαδικασία μεταρρύθμισης της οικονομικής διακυβέρνησης:

- *Έγκριση της έκθεσης της ειδικής ομάδας εργασίας και μια ταχεία διαδικασία:* Η εφαρμογή της έκθεσης της Ειδικής Ομάδας Εργασίας - σύμφωνα με τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου - αυξάνει τη δημοσιονομική πειθαρχία, διευρύνει την οικονομική εποπτεία, εμβαθύνει το συντονισμό και δημιουργεί ένα ισχυρό πλαίσιο για τη διαχείριση κρίσεων και για πιο ισχυρούς θεσμούς. Ο συμβιβασμός που προβλέπει η Έκθεση πρέπει να υλοποιηθεί μέσω της δευτερογενούς νομοθεσίας που θα προταθεί από την Ε. Επιτροπή και θα εγκριθεί από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε μια «ταχεία» προσέγγιση ζητώντας από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο να καταλήξουν σε συμφωνία για τις νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής μέχρι το καλοκαίρι του 2011.
- *Δημιουργία ενός Μόνιμου Μηχανισμού Κρίσης (ΜΜΚ) και περιορισμένη αλλαγή της Συνθήκης:* οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν στην ανάγκη δημιουργίας ενός μόνιμου μηχανισμού κρίσης «για τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της». Η Ε. Επιτροπή θα αναλάβει, σε στενή συνεργασία με τον Πρόεδρο Van Rompuy, «τις προπαρασκευαστικές εργασίες για τα γενικά χαρακτηριστικά ενός μελλοντικού νέου μηχανισμού». Τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναφέρουν ότι ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί (i) στο ρόλο του ιδιωτικού τομέα (ii) στο ρόλο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και (iii) στις ισχυρές προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα λειτουργεί ο μηχανισμός. Οι ηγέτες της Ε.Ε. κάλεσαν, επίσης, τον Πρόεδρο Van Rompuy να αρχίσει διαβουλεύσεις με τους ηγέτες της Ε.Ε. και τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με μια περιορισμένη αλλαγή της Συνθήκης για την υιοθέτηση ενός Μόνιμου Μηχανισμού Κρίσης. Τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναφέρουν ρητά ότι το άρθρο 125 της ΣΕΕ, το οποίο προβλέπει την αποκαλούμενη ρήτρα της «μη διάσωσης» στις Συνθήκες, δεν πρέπει να τροποποιηθεί.
- *Χρονοδιάγραμμα:* Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα επανέλθει στα ζητήματα που σχετίζονται με το Μόνιμο Μηχανισμό Κρίσης στη συνεδρίασή του τον Δεκέμβριο 2010 για να πάρει οριστικές αποφάσεις τόσο για την περιγραφή του μηχανισμού όσο και για την περιορισμένη τροποποίηση της Συνθήκης, έτσι ώστε οποιαδήποτε αλλαγή να επικυρωθεί το αργότερο έως τα μέσα του 2013.
- *Αναστολή του δικαιώματος ψήφου:* Παρά τις έντονες αντιδράσεις από την συντριπτική πλειοψηφία των κυβερνήσεων της Ε.Ε. και σε αντίθεση με κάποιες πρόωρες ανακοινώσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εξακολουθούν να αναφέρονται στο θέμα της αναστολής του δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο. Με κάπως αινιγματικό τρόπο, αναφέρουν ότι ο Πρόεδρος Van Rompuy «προτίθεται να ... εξετάσει, σε συνεννόηση με τα κράτη μέλη, το ζήτημα του δικαιώματος συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ONE που σχετίζεται με τις διαδικασίες σε περίπτωση μιας μόνιμης απειλής για τη σταθερότητα της ευρωζώνης στο σύνολό της». Η παράγραφος αυτή ήταν μια παραχώρηση προς την καγκελάρια Angela Merkel, η οποία εξακολουθεί να υπερασπίζεται αυτήν την ιδέα παρ'όλες τις έντονες αντιδράσεις από όλες, σχεδόν, τις πλευρές.

Οι ηγέτες της Ε.Ε. αναφέρθηκαν επίσης στο πώς μπορεί να συμπεριληφθεί το κόστος της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος στον υπολογισμό του

δημόσιου χρέους. Αυτό είναι ένα θέμα ιδιαίτερης ανησυχίας για εννέα χώρες, κυρίως, της Ανατολικής Ευρώπης: τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, και τη Σουηδία. Υποστηρίζεται ότι το υψηλό βραχυπρόθεσμο κόστος της μετακίνησης από τα δημόσια στα ιδιωτικά συστήματα συνταξιοδότησης δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στον υπολογισμό των επιπέδων του δημόσιου χρέους από την Ε.Ε.. Άλλες χώρες, κυρίως η Γερμανία, αντιτίθενται στην αλλαγή της μεθοδολογίας του υπολογισμού του χρέους, καθώς φοβούνται ότι αυτό θα μπορούσε να υπονομεύσει τη δημοσιονομική πειθαρχία. Ωστόσο, μετά τις απειλές από τις εννέα χώρες να μπλοκάρουν τα μέτρα που σχετίζονται με τη μεταρρύθμιση της οικονομικής διακυβέρνησης, οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν να προσθέσουν ένα κείμενο στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου καλώντας το Συμβούλιο να επιταχύνει τις εργασίες «για το πώς υπολογίζεται λογιστικά ο αντίκτυπος της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης».

Κάποια πρόοδος, πολλές αβεβαιότητες και πολλά ανοιχτά ερωτήματα.

Αξίζει να ρίξουμε μια πιο προσεκτική ματιά σε μερικές από τις πιο σημαντικές καινοτομίες που σχετίζονται με τη μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, την εισαγωγή ενός μακροοικονομικού συστήματος επιτήρησης και τη θέσπιση ενός μόνιμου μηχανισμού κρίσης.

(1) Ένα αυστηρότερο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης III

Η εφαρμογή των συστάσεων της Ειδικής Ομάδας Εργασίας, οι οποίες είναι πολύ κοντά στις προτάσεις της Ε. Επιτροπής, θα δημιουργούσε μια τρίτη εκδοχή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Το «ΣΣΑ III» θα ήταν μια αυστηρότερη εκδοχή του αρχικού συμφώνου που δημιουργήθηκε το 1997 και αποδυναμώθηκε το 2005, μετά την άρνηση της Γαλλίας και της Γερμανίας να συμμορφωθούν με τους κανόνες του αρχικού ΣΣΑ. Εκτός από την καθιέρωση ενός «ευρωπαϊκού εξαμήνου» που έχει ήδη συμφωνηθεί στη Σύνοδο Κορυφής του Σεπτεμβρίου, οι βασικές καινοτομίες για τη βελτίωση της δημοσιονομικής πειθαρχίας είναι οι ακόλουθες:

Μείωση του δημόσιου χρέους: Η έκθεση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας συστήνει η επιτήρηση στο μέλλον να μην επικεντρώνεται μόνο στο έλλειμμα των τρεχουσών συναλλαγών της χώρας αλλά και στο συνολικό επίπεδο του δημόσιου χρέους. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη ενδέχεται να αντιμετωπίσουν μία διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, ακόμη και αν το έλλειμμα τους είναι χαμηλότερο του 3%, εάν το συνολικό τους χρέος δεν έχει τεθεί σε μια «ικανοποιητική πορεία μείωσης».

Περισσότερες κυρώσεις: Η Ειδική Ομάδα Εργασίας προτείνει τη σταδιακή εφαρμογή ενός ευρύτερου φάσματος κυρώσεων και μέτρων τόσο στο προληπτικό όσο και στο διορθωτικό σκέλος του ΣΣΑ. Ο κατάλογος των πιθανών κυρώσεων πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα για την «υπόληψη» της χώρας καθώς και χρηματοδοτικά μέτρα:

(1) κυρώσεις για την «υπόληψη» της χώρας: Όταν ένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει μια σύσταση του Συμβουλίου, το Συμβούλιο και η ομάδα του ευρώ θα κάνουν αναφορά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Όταν ένα κράτος μέλος υπόκειται σε ενισχυμένη επιτήρηση, η Επιτροπή θα έχει το δικαίωμα να διενεργεί επιτόπιες αποστολές παρακολούθησης (σε συνεργασία με την ΕΚΤ και τους συμμετέχοντες στον ΜΣΙ II)

(2) **Οικονομικές κυρώσεις:** Η Ειδική Ομάδα Εργασίας προτείνει νέα οικονομικά μέτρα εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων των έντοκων καταθέσεων, των μη έντοκων καταθέσεων και των προστίμων. Σε πρώτη φάση αυτά τα μέτρα θα εισαχθούν μόνο για τις χώρες της ευρωζώνης (με βάση το άρθρο 136 της ΣΛΕΕ).

Μεγαλύτερος «αυτοματισμός»: Η διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα νέα δημοσιονομικά μέτρα, σύμφωνα με την Ειδική Ομάδα Εργασίας, να διασφαλίζει ένα υψηλότερο βαθμό «αυτοματισμού», μέσω της εισαγωγής ενός «αντίστροφου κανόνα ειδικής πλειοψηφίας». Αυτές οι αποφάσεις πρέπει να βασίζονται σε συστάσεις της Επιτροπής, οι οποίες θα πρέπει να θεωρούνται εγκεκριμένες, εκτός εάν υπάρχει, εντός ορισμένης προθεσμίας, μια αντίθετη απόφαση των κρατών μελών με ειδική πλειοψηφία, στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Ο κανόνας της αντίστροφης πλειοψηφίας, ωστόσο, δεν εφαρμόζεται στο μεταγενέστερο στάδιο κυρώσεων, όπως είναι, για παράδειγμα, η αύξηση των προστίμων για τη συνεχιζόμενη έλλειψη συμμόρφωσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι συνήθεις κανόνες ψηφοφορίας του Συμβουλίου θα εξακολουθήσουν να ισχύουν. Σε γενικές γραμμές, το ακριβές επίπεδο αυτοματισμού δεν είναι ακόμη σαφές, όπως, για παράδειγμα, οι λεπτομέρειες των νέων κανόνων λήψης αποφάσεων που πρέπει ακόμη να καθοριστούν, μέσω της νομοθετικής διαδικασίας, περιλαμβάνοντας όχι μόνο την Ε. Επιτροπή και το Συμβούλιο αλλά και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο μέχρι τώρα υποστήριζε τις ημιαυτόματες κυρώσεις. Απομένει να δούμε πώς θα αποδοθεί στο δευτερογενές δίκαιο η γαλλογερμανική συμφωνία για την ύπαρξη μεγαλύτερου πολιτικού ελέγχου στους μηχανισμούς επιβολής κυρώσεων.

Είναι ακόμη πολύ νωρίς για να εκφράσουμε μια τελική κρίση για το μέλλον του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι λεπτομέρειες των νέων κανόνων δεν έχουν καθοριστεί ακόμη ενώ η αποτίμηση του Συμφώνου θα διαφανεί μόνο μέσα από την πρακτική.

Ωστόσο, αξίζει να αναφερθούν οι ακόλουθες ανησυχίες:

- **Κυρώσεις, κυρώσεις, κυρώσεις, αλλά χωρίς κίνητρα:** Οι νέοι κανόνες βασίζονται αποκλειστικά σε κυρώσεις που εξασφαλίζουν μεγαλύτερη δημοσιονομική πειθαρχία. Το αίτημα να δοθούν κίνητρα για να «παρακινήσουν» τις κυβερνήσεις να τηρήσουν τις κανόνες του Συμφώνου έχει και πάλι αγνοηθεί.
- **Δυνατότητα και τρόπος εφαρμογής:** Θα εφαρμοστούν και πώς οι νέες κυρώσεις; Καμία από τις κυρώσεις που ήδη προβλέπονται από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και την πρώτη εκδοχή του ΣΣΑ δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το ΣΣΑ-III προβλέπει μεγαλύτερο βαθμό αυτοματισμού. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για το αν, πραγματικά, οι κυρώσεις θα εφαρμόζονται στο μέλλον - και κατά πόσο θα εφαρμόζονται εξίσου σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., ανεξάρτητα από την οικονομική και πολιτική τους βαρύτητα.
- **Αποτελεσματικότητα:** Θα είναι αποτελεσματικές οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε ένα κράτος μέλος της Ε.Ε.; Έχει πραγματικά νόημα να επιβληθεί πρόστιμο σε μια χώρα με οικονομικό πρόβλημα; Ή αυτές οι κυρώσεις, όχι μόνο θα συμβάλλουν στην επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης, αλλά και θα προκαλέσουν ένα αντιπαραγωγικό, αντι-ευρωπαϊκό αίσθημα το οποίο, στο τέλος, θα υπονομεύσει την ετοιμότητα και την ικανότητα μιας χώρας να επιστρέψει στο δρόμο της δημοσιονομικής αρετής;
- **Αποκλεισμός του ιδιωτικού χρέους:** Το ΣΣΑ-III παραμένει επικεντρωμένο στο επίπεδο του δημόσιου χρέους, αλλά αγνοεί τη σημασία της πιστωτικής ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα. Η ευρωπαϊκή κρίση του χρέους δίνει επαρκείς αποδείξεις ότι η

αύξηση του ιδιωτικού χρέους ενισχύει τα δημοσιονομικά προβλήματα, τροφοδοτώντας εξωτερικές και εσωτερικές ανισορροπίες σε ορισμένες χώρες της Ε.Ε., κυρίως την Ισπανία και την Ιρλανδία. Αξίζει να σημειωθεί ότι, πριν από την κρίση, και οι δύο χώρες είχαν ποσοστά χρέους πολύ χαμηλότερα από το 60%, χαμηλά ελλείμματα ή ακόμη και δημοσιονομικά πλεονάσματα.

(2) Ένας νέος οικονομικός μηχανισμός παρακολούθησης - καινοτόμος αλλά προβληματικός.

Η Ευρωπαϊκή κρίση δημοσίου χρέους φανερώνει ότι η τήρηση του ΣΣΑ είναι σημαντική, αλλά σε καμία περίπτωση δεν επαρκεί. Ως εκ τούτου, η έκθεση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας ορθώς προτείνει μια ετήσια αξιολόγηση των κινδύνων των μακροοικονομικών ανισορροπιών και ευπαθειών, δεδομένου ότι οι επίμονες και μεγάλες ανισορροπίες και αποκλίσεις της ανταγωνιστικότητας, ιδίως ανάμεσα στις χώρες της ευρωζώνης, αποτελούν μια σημαντική απειλή για την λειτουργία της ΟΝΕ, όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη. Το νέο πλαίσιο εποπτείας, σύμφωνα με την Ειδική Ομάδα Εργασίας, πρέπει να ακολουθήσει δύο στάδια:

(i) Μία **ετήσια αξιολόγηση** του κινδύνου των μακροοικονομικών ανισορροπιών και ευπαθειών, βάσει ενός πίνακα αποτελεσμάτων που θα περιλαμβάνει έναν περιορισμένο αριθμό δεικτών και μια περιορισμένη οικονομική ανάλυση. Εάν ο μηχανισμός προειδοποίησης σηματοδοτεί πραγματικές ή ενδεχόμενες υπερβολικές ανισορροπίες, η Ε. Επιτροπή θα προβαίνει σε ενδελεχή ανάλυση, η οποία θα μπορεί να περιλαμβάνει και αποστολές επιτήρησης της χώρας σε συνεργασία με την ΕΚΤ και τα κράτη μέλη του ΜΣΙ ΙΙ.

(ii) Η εισαγωγή ενός **πλαισίου εφαρμογής** που θα επέτρεπε στην Ε. Επιτροπή να απευθύνει έγκαιρες προειδοποιήσεις στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Σε περίπτωση «ιδιαίτερα σοβαρών ανισορροπιών» το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να θέσει τα κράτη μέλη σε «μια κατάσταση υπερβολικής ανισορροπίας», βάσει σύστασης της Ε. Επιτροπής. Για τη διόρθωση των ανισορροπιών, το Συμβούλιο θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να απευθύνει σειρά συστάσεων πολιτικής προς το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος, το οποίο θα υποβάλλει τακτικές εκθέσεις για τη διαδικασία εφαρμογής, την οποία θα παρακολουθεί η Ε. Επιτροπή (συμπεριλαμβανομένων αποστολών επιτήρησης). Εάν οι συστάσεις δεν εφαρμόζονται, αυτό θα δημοσιοποιείται και θα αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Για τα μέλη της ευρωζώνης, ο μηχανισμός επιβολής θα οδηγεί τελικά σε κυρώσεις, σε περίπτωση επαναλαμβανόμενης μη συμμόρφωσης.

Ο Πρόεδρος Van Rompuy υποστηρίζει ότι η δημιουργία του νέου μακροοικονομικού πλαισίου επιτήρησης είναι «η μεγαλύτερη καινοτομία» στην έκθεση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας. Θεωρητικά αυτό αντανάκλα την πραγματικότητα, αλλά υπάρχουν μια σειρά από λόγους που αμφισβητούν το κατά πόσον και σε ποιο βαθμό θα πετύχει αυτό στην πράξη.

Πρώτον, ούτε η Ειδική Ομάδα Εργασίας ούτε οι προτάσεις της Επιτροπής διευκρινίζουν το περιεχόμενο των δεικτών που θα χρησιμοποιούνται στην κατάρτιση του πίνακα αποτελεσμάτων για την ανταγωνιστικότητα. Η έκθεση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας αναφέρει απλώς ότι οι δείκτες θα είναι απλοί, μετρήσιμοι και διαθέσιμοι. Ο προσδιορισμός των προϋποθέσεων για την έναρξη μιας διαδικασίας υπερβολικής ανισορροπίας κινδυνεύει να καταστεί ιδιαίτερα υποκειμενικός.

Δεύτερον, υπό το φως της εμπειρίας του παρελθόντος, είναι εύλογο να αμφισβητείται αν θα έχει η Ε. Επιτροπή το πολιτικό θάρρος και τη δύναμη να αντιμετωπίσει ορισμένες μακροοικονομικές ανισορροπίες και αυξημένες αποκλίσεις στην ανταγωνιστικότητα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τρίτον, υπάρχουν λόγοι για την αμφισβήτηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης που προτείνει η Ειδική Ομάδα Εργασίας. Θα εντοπίζει πράγματι τις ανισορροπίες σε αρχικό στάδιο; Η εμπειρία δείχνει ότι οι ανισορροπίες και οι ευπάθειες συχνά δεν ανιχνεύονται εγκαίρως, γεγονός που καθιστά ακόμη πιο δύσκολη την αντιστροφή των ήδη δρομολογημένων εξελίξεων.

Τέταρτον, ακόμη και αν υποθεθεί ότι ανιχνεύονται αυτές οι ανισορροπίες και οι ευπάθειες, θα είναι σε θέση η Ε. Επιτροπή ή το Συμβούλιο να «πείσουν» την κυβέρνηση ενός κράτους μέλους να αντιμετωπίσει μια πιθανή ανισορροπία ή ευπάθεια; Όπως ζήτησε ο Wolfgang Münchau από τους Financial Times: «Θα επέβαλε η Ισπανία εκρηκτικούς φόρους στην ακίνητη περιουσία μετά την επίσκεψη μιας υψηλού επιπέδου αντιπροσωπείας από τις Βρυξέλλες;» Η απάντηση δεν είναι καθόλου βέβαιη, ειδικά αν εμπλέκεται ένα από τα μεγάλα κράτη μέλη.

Αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο αξιωματούχοι και πολιτικοί παρατηρητές στις μικρότερες χώρες της Ε.Ε. αμφισβητούν κατά πόσον ο μηχανισμός επιτήρησης θα εφαρμόζεται εξίσου σε όλα τα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, θα ασκεί η Ε. Επιτροπή «κριτική» στη Γερμανία για το μεγάλο πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών της και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, η οποία δε συνδέεται μόνο με τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, τις τεχνικές καινοτομίες και την αύξηση της παραγωγικότητας αλλά, και με την χαμηλή εγχώρια ζήτηση και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, άσκησης μιας μακροχρόνιας πολιτικής περιορισμένων μισθολογικών αυξήσεων.

(3) Μόνιμος μηχανισμός αντιμετώπισης κρίσεων - περισσότερα ερωτήματα παρά απαντήσεις.

Υπάρχουν πολλές αβεβαιότητες σχετικά με την εισαγωγή ενός Μόνιμου Μηχανισμού Κρίσης (ΜΜΚ). Είναι σαφές ότι είναι αναγκαίος κάποιου είδους μηχανισμός κρίσης που θα αντικαταστήσει το Ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό μέσο σταθερότητας (ένα ad hoc μέτρο έκτακτης ανάγκης που θεσμοθετήθηκε μετά την απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο Ecofin, στις 9 Μαΐου για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην Ευρώπη). Θα πρέπει να αντικατασταθεί, επειδή, του έχει δοθεί μια περιορισμένη τριετή διάρκεια ζωής και επειδή η γερμανική κυβέρνηση έχει επανειλημμένως δηλώσει ότι δεν είναι έτοιμη να παρατείνει την ύπαρξή του μετά το 2013.

Ορισμένες κυβερνήσεις της Ε.Ε. τίθενται υπέρ της παράτασης του ισχύοντος μηχανισμού. Η Γερμανία, ωστόσο, έχει δύο βασικά αντεπιχειρήματα. Το πρώτο επιχειρήμα είναι ο δικαιολογημένος της φόβος ότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αμφισβητηθεί στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας - παρόλο που είναι λιγότερο σαφές αν θα μπορούσε να αμφισβητηθεί και το Ευρωπαϊκό Χρηματοδοτικό Μέσο Σταθερότητας, στο πλαίσιο του τροποποιημένου άρθρου 122 της ΣΛΕΕ. Το δεύτερο επιχειρήμα είναι ότι, σύμφωνα με τον σημερινό μηχανισμό, το κύριο βάρος το αναλαμβάνουν οι χώρες της ευρωζώνης και οι φορολογούμενοι και όχι οι ιδιώτες δανειστές. Η Γερμανία, με τη στήριξη της Ολλανδίας και, πλέον, και της Γαλλίας,

επιμένει ότι οι ιδιώτες επενδυτές πρέπει να είναι υποχρεωμένοι να αναλαμβάνουν μέρος της ζημίας, εάν χώρες της ευρωζώνης αναγκαστούν να προσφύγουν στο μηχανισμό αντιμετώπισης κρίσεων. Η καγκελάριος Merkel έχει, επίσης, δηλώσει σαφώς ότι οι επενδυτές θα πρέπει να μοιράζονται την ευθύνη της αναδιάρθρωσης του χρέους μιας χώρας. Αλλά πώς θα είναι ένας (νέος) πιο μόνιμος μηχανισμός κρίσης; Πώς θα λειτουργήσει και υπό ποιες προϋποθέσεις θα ενεργοποιείται; Και πώς θα επηρεάζει τις οικονομικές αγορές; Αυτά και άλλα πολλά ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν τους επόμενους μήνες.

Η έκθεση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας αναφέρει μόνο ότι τα ακριβή χαρακτηριστικά και η λειτουργική δομή του μηχανισμού χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στα Συμπεράσματά του εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόθεση της Ε. Επιτροπής να πραγματοποιήσει «προπαρασκευαστικές εργασίες για τα γενικά χαρακτηριστικά ενός μελλοντικού νέου μηχανισμού», και δηλώνει ότι οι ηγέτες της Ε.Ε. επιθυμούν να λάβουν οριστικές αποφάσεις στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου. Σύμφωνα με Γερμανούς αξιωματούχους, «σύντομα» και ο υπουργός Οικονομικών Wolfgang Schäuble θα καταλήξει σε πιο συγκεκριμένες προτάσεις.

Την τελευταία χρονική περίοδο, προτάθηκαν ή διέρρευσαν στον Τύπο, κυρίως στη Γερμανία, ορισμένες πρώτες σκέψεις. Αυτές δείχνουν ότι ο MMK μπορεί να βασίζεται σε δύο πυλώνες:

(i) Σε μια **ομαλή διαδικασία χρεοκοπίας** για τις χώρες που αδυνατούν να ανταποκριθούν στα χρέη τους. Αυτό θα ανάγκαζε τους ιδιώτες πιστωτές να πληρώνουν μέρος των εξόδων που σχετίζονται με μια πιθανή αναδιάρθρωση («haircut»). Σε αντάλλαγμα, οι δανειστές θα λάβουν τη διαβεβαίωση ότι ένα μεγάλο ποσοστό του χρέους θα καταβληθεί εκ νέου, σε κάποια χρονική στιγμή. Σύμφωνα με αναφορές των μέσων ενημέρωσης τον περασμένο Ιούλιο, ένα νεοσύστατο «Κλάμπ του Βερολίνου» θα λειτουργεί ως διεθνής εγγυητής και θα εξασφαλίζει την ομαλή αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους. Αυτό το Κλάμπ, που θα λειτουργεί κατά τα πρότυπα των υφιστάμενων «Κλάμπ του Παρισιού» ή «Κλάμπ του Λονδίνου» (που καλύπτουν την αναδιάρθρωση των χρεών μεταξύ κρατών και μεταξύ τραπεζών και κρατών), θα απέδιδε σημαντικό ρόλο στο ΔΝΤ και θα απαρτιζόταν από μέλη του G20 ή θα λειτουργούσε στο πλαίσιο της ζώνης του ευρώ. Το Βερολίνο υποστηρίζει ότι η δυνατότητα χρεοκοπίας δε θα αυξήσει μόνο την επίγνωση του κινδύνου από τους ιδιώτες πιστωτές αναγκάζοντας κατόχους ομολόγων να μοιράζονται το κόστος της διάσωσης του κράτους. Θα αναγκάσει και τις κυβερνήσεις να πειθαρχήσουν στις αγορές πληρώνοντας υψηλότερο κόστος δανεισμού.

(ii) Σε ένα **χρηματοδοτικό μηχανισμό** που θα μπορεί να χορηγεί δάνεια υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Η χρηματοδοτική ομπρέλα (MMK) θα πρέπει να είναι τόσο μεγάλη ώστε να εμποδίζει όποια άλλη σοβαρή οικονομική κρίση προκύπτει στη ζώνη του ευρώ, με την αποτροπή οικονομικού πανικού στη χώρα που αντιμετωπίζει την χρεοκοπία, η οποία θα μπορούσε εύκολα να διαχυθεί σε άλλα κράτη μέλη ή να επηρεάσει αρνητικά τις εμπορικές τράπεζες.

Παρά την ασάφεια που τις χαρακτηρίζει, οι ιδέες που περιγράφονται πιο πάνω δίνουν κάποια στοιχεία για τη φύση και το περιεχόμενο του MMK. Ωστόσο, παραμένουν αναπάντητα πολλά κρίσιμα ερωτήματα:

- Θα μπορούσε ένας μηχανισμός, ο οποίος περιλαμβάνει μια διαδικασία χρεοκοπίας, να αποτρέψει ή τουλάχιστον να ελέγξει τον κίνδυνο

χρεωκοπίας σε μία χώρα της ζώνης του ευρώ, η οποία θα αποσταθεροποιήσει και άλλα ασθενέστερα μέλη; Πόσο μεγάλη πρέπει να είναι η οικονομική ομπρέλα για να αποφευχθεί ο πανικός στις αγορές και να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος της πτώσης των μεγάλων τραπεζών;

- Το ενδεχόμενο κρατικής χρεοκοπίας θα αυξήσει το κόστος της αποπληρωμής του χρέους των υπερχρεωμένων ευρωπαϊκών χωρών; Και, τελικά, αυτό δε θα επιβαρύνει την κατάσταση χρέους/ ελλείμματος σε πολλές χώρες της ευρωζώνης; Ο Πρόεδρος της ΕΚΤ Jean-Claude Trichet έχει προειδοποιήσει ότι η συμμετοχή των ιδιωτών επενδυτών στο μηχανισμό κρίσης θα μπορούσε να είναι «αντιπαραγωγική», αν οδηγήσει σε απώλεια εμπιστοσύνης για το τρέχον χρέος. Αυτή η προειδοποίηση ενισχύεται από το γεγονός ότι η απόφαση της Ε.Ε. να δημιουργήσει μια χρηματοδοτική ομπρέλα, περιλαμβάνοντας μια διαδικασία χρεοκοπίας έχει ήδη επηρεάσει την αγορά ομολόγων, αυξάνοντας τις αποδόσεις κινδύνου για το Πορτογαλικό, το Ιρλανδικό και το ελληνικό χρέος.

- Ποιο θα είναι το οικονομικό και το πολιτικό κόστος με το οποίο θα επιβαρύνεται μια χώρα για τη χρήση του MMK; Ποιες θα είναι οι προϋποθέσεις για τη χρήση του; Θα είναι έτοιμες και πολιτικά ικανές οι ασθενέστερες χώρες της ευρωζώνης να αποδεχθούν τους όρους που συνοδεύουν την διαδικασία χρεοκοπίας; Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο, εάν είναι περιορισμένη η εθνική κυριαρχία των χωρών που υπόκεινται σε διαδικασία χρεοκοπίας. Σύμφωνα με την ανάλυση του EPC, ο στόχος του περιορισμού της εθνικής κυριαρχίας αποτελεί μια εξήγηση, μεταξύ άλλων, για το ότι η καγκελάριος Merkel επιμένει στην σύνδεση του MMK με την πιθανή αναστολή του δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο.

- Μια ομαλή διαδικασία χρεοκοπίας θα υποχρεώσει τελικά την ενδιαφερόμενη χώρα να εγκαταλείψει το ευρώ; Ή η χρεοκοπία θα πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ζώνης του ευρώ; Αν αυτή δεν είναι δυνατή, τα πιο αδύναμα κράτη μέλη είναι πιθανό να αντιταχθούν στην εισαγωγή ενός MMK, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα.

- Είναι αυτή η κατάλληλη στιγμή να μιλάμε για τη δημιουργία μιας διαδικασίας χρεοκοπίας; Ναι, πρέπει να έχει βρεθεί μια λύση μέχρι το 2013, αλλά η σημερινή συζήτηση προωθεί εικασίες σχετικά με τη δυνατότητα χρεοκοπίας μιας χώρας της ζώνης του ευρώ. Επομένως, δικαιολογημένα αναρωτιόμαστε αν αυτή η συζήτηση είναι πρόωρη, δεδομένης της διαρκούς αστάθειας των παγκόσμιων και ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών - ένα επιχείρημα που έχει τεθεί και από τον Πρόεδρο της ΕΚΤ Jean-Claude Trichet, ο οποίος έχει προειδοποιήσει ότι η συζήτηση που γίνεται σχετικά με τα «haircuts» είναι πρόωρη.

Οι κίνδυνοι και οι αβεβαιότητες των μεταρρυθμίσεων της Συνθήκης

Παρά την έντονη αρχική αντίθεσή τους, όλοι οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν σε μια περιορισμένη τροποποίηση της Συνθήκης ως αντάλλαγμα για τη δημιουργία ενός MMK. Αυτό έχει επισημανθεί ως μια «σημαντική νίκη» της καγκελάριας Angela Merkel.

Αλλά ποια μέρη και ποιο άρθρο(α) της Συνθήκης μπορεί να επηρεαστεί/ούν; Και πώς θα μπορούσε να γίνει αυτό χωρίς να επηρεαστεί το πρωτογενές δίκαιο της Ε.Ε.; Δεν υπάρχει απλή απάντηση σε αυτές τις ερωτήσεις. Πολλά θα εξαρτηθούν από την ιδιαίτερη φύση και το περιεχόμενο του MMK και από το βαθμό της αλλαγής της Συνθήκης που απαιτείται για τη θεσμοθέτηση του μηχανισμού. Η Ε. Επιτροπή υποστηρίζει ότι ένας πιο μόνιμος μηχανισμός κρίσης μπορεί να θεσμοθετηθεί ακόμη και χωρίς συμφωνία για αλλαγή. Ωστόσο το αίτημα της Γερμανίας (τουλάχιστον) για επέκταση του άρθρου 122

της ΣΛΕΕ φαίνεται δικαιολογημένο, αν ο νέος μηχανισμός κρίσης περιλαμβάνει τη δυνατότητα παροχής χρηματοδοτικής ενίσχυσης, και εφόσον οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν επιθυμούν να αλλάξει ο κανόνας της μη διάσωσης που προβλέπει το άρθρο 125 της ΣΛΕΕ.

Το άρθρο 122 (που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί για να δικαιολογήσει τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χρηματοδοτικού Μέσου Σταθερότητας) επιτρέπει την παροχή χρηματοδοτικής βοήθειας σε ένα κράτος μέλος που αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες από φυσικές καταστροφές ή έκτακτες περιστάσεις. Το Ευρωπαϊκό Χρηματοδοτικό Μέσο Σταθερότητας ή κάθε νέος μηχανισμός κρίσης θα θεσμοθετηθεί σε σταθερή νομική βάση, με την επέκταση του Άρθρου 122 για να συμπεριλάβει τη δυνατότητα χορήγησης χρηματοδοτικής βοήθειας ως «ultima ratio», σε περίπτωση που η ύπαρξη και η σταθερότητα της ΟΝΕ είναι σε κίνδυνο.

Το δεύτερο αίτημα της γερμανικής κυβέρνησης να καταστεί δυνατή η προσωρινή αναστολή του δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο είναι πολύ πιο προβληματική. Νομικά, αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την εφαρμογή του άρθρου 7 της Συνθήκης της Ε.Ε., η οποία προβλέπει την αναστολή του δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο, σε περίπτωση «σοβαρής και διαρκούς παραβίασης» των βασικών αξιών της Ένωσης. Το άρθρο 7 προστέθηκε στη Συνθήκη της Νίκαιας, μετά την εμπειρία της Αυστρίας στις αρχές του 2000, όταν το ακροδεξιό κόμμα του Jörg Haider προσχώρησε στην κυβέρνηση και η Ε.Ε. δε διέθετε επαρκή νομικά μέσα για να απομονώσει την κυβέρνηση ενός κράτους μέλους.

Η εφαρμογή του άρθρου 7 για τις χώρες που παραβιάζουν τους κανόνες της ΟΝΕ καθιστά απαραίτητη την επέκταση του καταλόγου των αξιών που προβλέπονται στο άρθρο 2 της Συνθήκης της Ε.Ε. Ωστόσο, αυτό δε θα ήταν μια σωστή κίνηση καθώς αυτό το άρθρο αναφέρεται στις βασικές αξίες όπως είναι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, του κράτους δικαίου, κλπ. Είναι επίσης αμφίβολο κατά πόσον η καθιέρωση ενός ΜΜΚ θα πρέπει να συνοδεύεται από τη δυνατότητα αναστολής του δικαιώματος ψήφου. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι αυτή η «ύστατη τιμωρία» είναι αναγκαία, αλλά υπάρχουν και άλλοι τρόποι για να «τιμωρηθεί» μια χώρα που δεν έχει τηρήσει τους κανόνες τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, ειδικά εάν αυτή η χώρα είναι υποχρεωμένη να ζητήσει βοήθεια από το μηχανισμό κρίσης και, ως εκ τούτου, να αποδεχθεί τους αυστηρούς όρους που τη συνοδεύουν.

Τα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ορίζουν ότι οι περιορισμένες τροποποιήσεις της Συνθήκης πρέπει να επικυρωθούν το αργότερο μέχρι τα μέσα του 2013, ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο χρονοδιάγραμμα λαμβάνοντας υπόψη το χρονικό διάστημα που είχε χρειαστεί για την επικύρωση των τροποποιήσεων της Συνθήκης στο παρελθόν.

Για απλούστευση και συντόμευση της διαδικασίας, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η λεγόμενη απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης που εισήγαγε η Συνθήκη της Λισαβόνας (άρθρο 48 ΣΕΕ). Αυτό επιτρέπει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να λάβει ομόφωνη απόφαση για την τροποποίηση του συνόλου ή μέρους των διατάξεων του τρίτου μέρους της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα είναι σε θέση να ενεργεί αυτόνομα, αν και θα πρέπει να συμβουλευέται το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ε. Επιτροπή καθώς και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην περίπτωση θεσμικών μεταβολών στον νομισματικό τομέα. Μια απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την τροποποίηση των Συνθηκών θα τίθεται σε ισχύ μόνο μετά την έγκρισή της από τα κράτη μέλη, σε συμφωνία με τους αντίστοιχους

συνταγματικούς κανόνες. Το σημαντικότερο πλεονέκτημα αυτής της διαδικασίας είναι ότι θα είναι σχετικά απλή και όχι χρονοβόρος, με την προϋπόθεση ότι όλες οι κυβερνήσεις της Ε.Ε. και τα εθνικά κοινοβούλια θα υποστηρίξουν τη σχετική αλλαγή στις Συνθήκες.

Η απλουστευμένη διαδικασία αναθεώρησης θα μπορούσε, ενδεχομένως, να χρησιμοποιηθεί στην περίπτωση του άρθρου 122, που περιλαμβάνεται στο τρίτο μέρος της ΣΛΕΕ, αλλά δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση των άρθρων 2 και 7, καθώς και οι δύο αποτελούν τμήμα της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα άρθρα 2 και 7, θα πρέπει να τροποποιηθούν με τη συνήθη διαδικασία αναθεώρησης (άρθρο 48 ΣΕΕ) που καλύπτει τις τροποποιήσεις σε όλες τις Συνθήκες της Ε.Ε. Αλλά αυτό μπορεί να είναι ακόμη πιο χρονοβόρο, καθώς μπορεί να προϋποθέτει τη διενέργεια Συνέλευσης, με τη συμμετοχή των εκπροσώπων των εθνικών κοινοβουλίων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των κυβερνήσεων της Ε.Ε.

Η απόφαση μη σύγκλησης Συνέλευσης, στο πλαίσιο της συνήθους διαδικασίας αναθεώρησης, απαιτεί την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία θα είναι δύσκολο να εξασφαλισθεί. Τα μέλη του ΕΚ ήδη νιώθουν ότι είναι στο περιθώριο διότι το ΕΚ δεν έχει εμπλακεί στην Ειδική Ομάδα Εργασίας του Van Rompuy. Η σύγκληση Συνέλευσης δε θα ήταν μόνο χρονοβόρος: η συμμετοχή μιας πληθώρας εθνικών και ευρωπαϊών αξιωματούχων θα μπορούσε, επίσης, να οδηγήσει σε μία πιο ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της Συνθήκης.

Μια άλλη εναλλακτική λύση που προβάλλεται πιο ξεκάθαρα από Γερμανούς αξιωματούχους είναι η τροποποίηση του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης, μέσω της Συνθήκης προσχώρησης της Κροατίας - μιας νομικά ισχύουσας διαδικασίας που έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν για την τροποποίηση των Συνθηκών της Ε.Ε., ακόμη και αν τα ζητήματα που εξετάζονται δεν συνδέονται άμεσα με την προσχώρηση της ενδιαφερόμενης χώρας. Ωστόσο αυτή η διαδικασία θα είναι πιο περίπλοκη αυτή τη φορά, καθώς η εισαγωγή ενός μηχανισμού κρίσης δεν είναι μια απλή «τεχνική» προσαρμογή αλλά ένα ιδιαίτερα πολιτικό ευαίσθητο ζήτημα. Ως εκ τούτου, θα είναι δύσκολο να τροποποιηθούν οι Συνθήκες από την «πίσω πόρτα», μέσω μιας ενταξιακής Συνθήκης. Από την πλευρά της η Κροατία θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο αυτό το ζήτημα να επιβαρύνει την επικύρωση της Συνθήκης προσχώρησης της χώρας και έτσι να τεθεί σε κίνδυνο ή τουλάχιστον να αναβληθεί η είσοδός της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η μεγαλύτερη πρόκληση για την αλλαγή στη Συνθήκη πηγάζει από το ότι οι τροποποιήσεις των Συνθηκών της Ε.Ε. πρέπει να επικυρωθούν από όλα τα κράτη μέλη για να μπορέσουν να τεθούν σε ισχύ. Είναι σαφές ότι η πρόκληση θα είναι μεγαλύτερη εάν τεθεί σε δημοψήφισμα μία αλλαγή της Συνθήκης σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη. Καθώς τα στοιχεία ενός ΜΜΚ δεν έχουν ακόμη διευκρινιστεί, είναι δύσκολο να υπάρξει μια εμπεριστατωμένη πρόγνωση. Ωστόσο, από νομική άποψη, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι μια περιορισμένη τροποποίηση του άρθρου 122 δεν θα προϋπέθετε τη διενέργεια δημοψηφίσματος σε οποιοδήποτε κράτος μέλος. Ωστόσο, από πολιτική άποψη, είναι πιθανό, και σε αυτήν την περίπτωση, μία ή περισσότερες κυβερνήσεις να ζητήσουν τη διενέργεια δημοψηφίσματος για να υπονομεύσουν μια «μη αρεστή» αλλαγή της Συνθήκης.

Αντιθέτως, οι ενδεχόμενες αλλαγές σχετικά με την αναστολή του δικαιώματος ψήφου στο Συμβούλιο μπορεί να αντιμετωπίσουν σοβαρά προβλήματα επικύρωσης σε

ορισμένα κοινοβούλια, αλλά και να προκαλέσουν ακόμη και τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, με την Ιρλανδία να είναι η πιο πιθανή περίπτωση. Και δε θα ήταν εύκολο να πειστούν οι πολίτες ενός κράτους μέλους που ενδέχεται να υποχρεωθεί να χρησιμοποιήσει το MMK στο μέλλον να υπερψηφίσουν ένα σοβαρό περιορισμό της εθνικής του κυριαρχίας.

Τέλος, τίθεται το ερώτημα τί θα συμβεί αν μια τροποποίηση της Συνθήκης για την εισαγωγή του νέου μηχανισμού κρίσης δεν μπορεί να τεθεί σε ισχύ μέχρι τα μέσα του 2013, όταν η «θητεία» του ad hoc μηχανισμού για την Ελλάδα και το σύνολο της ζώνης του ευρώ θα έχει πλέον ολοκληρωθεί. Η μη θεσμοθέτηση ενός MMK μέχρι τότε θα μπορούσε να αποσταθεροποιήσει σοβαρά τις οικονομικές αγορές. Συνεπώς, είναι σκόπιμο να σκεφτούμε εκ των προτέρων ένα εναλλακτικό σχέδιο (Plan B).

Βασιλική Τσιάρα,⁶ «Η Γερμανία και η Οικονομική Κρίση»

Η Γερμανία αποτελούσε ανέκαθεν την οικονομική δύναμη της Ευρώπης. Ωστόσο, τον τελευταίο καιρό παρατηρείται μια τάση ηγεμονίας της Γερμανίας και στον πολιτικό τομέα (σε συνεργασία με την Γαλλία, που ήδη κατέχει τη θέση της πολιτικής δύναμης). Αφετηρία της συμπεριφοράς αυτής ίσως αποτέλεσε η σκληρή στάση που ακολούθησε η Καγκελάρια Angela Merkel σχετικά με την ελληνική οικονομική κρίση.

Απέναντι στο υπέρογκο ελληνικό έλλειμμα η Καγκελάρια της Γερμανίας αντέδρασε αυστηρά έχοντας ως κύριο γνώμονά της τη ρύθμιση της Συνθήκης του Μάαστριχτ για τη μη διάσωση κρατών-μέλους της Ευρωζώνης (no bail-out). Την Συνθήκη αυτή έχουν υπογράψει όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά για την Γερμανία υπήρχε ένας παραπάνω περιορισμός, αυτός του Συνταγματικού Δικαστηρίου της. Μια παράβλεψη της Συνθήκης από την γερμανική κυβέρνηση θα είχε ως αποτέλεσμα την ακύρωση οποιασδήποτε ενέργειας αντίθετης στη ρήτρα της μη διάσωσης, καθώς και την έξοδο της χώρας από την Ευρωζώνη ως ποινή.

Επιπλέον, η Angela Merkel δεν προχώρησε αμέσως σε δανεισμό προς την Ελλάδα διότι ελλόχευε ο κίνδυνος να δημιουργηθεί με αυτή την πράξη της ένα κακό προηγούμενο. Μία δανειστική πολιτική εκ μέρους της Γερμανίας ίσως οδηγούσε σε μια αύξηση της ζήτησης οικονομικής βοήθειας από χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες εμβέλειες κρίση, όπως η Ιρλανδία, η Ισπανία ή η Πορτογαλία. Δεν πρέπει να παραλείψουμε επίσης ότι βασικό ρόλο στην αποτροπή της Καγκελαρίου από το να παράσχει βοήθεια στην χώρα μας διαδραμάτισαν οι επερχόμενες εσωτερικές εκλογές της Γερμανίας. Μια οικονομική βοήθεια στην Ελλάδα θα προκαλούσε αντιδράσεις στον γερμανικό πληθυσμό, γεγονός που θα είχε αντίκτυπο στο κόμμα της (CDU) και θα απειλούσε την επανεκλογή της ίδιας.

Συνεπώς, η επικρατούσα αυτή κατάσταση ώθησε την Καγκελάρια να προτείνει την σύσταση ενός μόνιμου μηχανισμού διάσωσης πριν από το 2013, όπου εκπνέουν οι ήδη υπάρχοντες μηχανισμοί που δημιουργήθηκαν μετά την ελληνική κρίση ως «ομπρέλα σωτηρίας». Ύστερα από διμερή συνάντηση του Nicolas Sarkozy και της Angela Merkel στο Deauville της Γαλλίας, ο Γάλλος πρόεδρος δήλωσε σύμφωνος με την ιδέα δημιουργίας ενός μόνιμου μηχανισμού διάσωσης για την Ευρωζώνη.

Μια δεύτερη πρόταση Γαλλίας-Γερμανίας αφορά στην αναστολή του δικαιώματος ψήφου για όσες χώρες δεν συγκρατούν το έλλειμμά τους κάτω από το επιτρεπόμενο όριο. Κατά την Σύνοδο Κορυφής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου στις Βρυξέλλες, η πρόταση αυτή ήρθε αντιμέτωπη με την καθολική αντίδραση των υπόλοιπων 25 κρατών-μελών της Ένωσης. Επομένως, η Angela Merkel εγκατέλειψε την θέση αυτή, γεγονός που παρότρυνε ορισμένους να θεωρήσουν την συγκεκριμένη πρόταση ως ένα διαπραγματευτικό μέσο της Καγκελαρίου, με την έννοια ότι η Merkel σκόπευε να αποσύρει την πρόταση ως ένδειξη υποχώρησης.

Όσον αφορά όμως στην θεσμοθέτηση νέων κανόνων για αυστηρότερη δημοσιονομική πειθαρχία, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφωνούν. Συνεπώς προετοιμάζονται για μια περιορισμένη αναθεώρηση της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Κύρια ανησυχία ωστόσο των ηγετών των κρατών-μελών της Ένωσης αποτελεί το γεγονός ότι καλούνται να εξετάσουν την υπόσταση του σταθερού αυτού μηχανισμού. Πρόκειται για ένα Μόνιμο Ταμείο Διάσωσης ή για Μηχανισμό «ελεγχόμενης χρεοκοπίας», όπως υποστηρίζει η Γερμανία;

Στη προσπάθεια της να επιβάλλει πειθαρχία και συμμόρφωση, ώστε να μην σημειωθεί ξανά η ανάγκη για πακέτα διάσωσης, όπως στην περίπτωση της Ελλάδας όπου διατέθηκαν €110 δισ., η Γερμανία αναδεικνύεται σε πολιτική δύναμη της Ευρώπης, εισάγοντας αυστηρούς όρους. Η ισχυρή συνεργασία Γαλλίας και Γερμανίας καθιστά πολύ πιθανό το ενδεχόμενο να κυριαρχήσουν στην ερχόμενη Διάσκεψη Κορυφής οι γαλλογερμανικές θέσεις.

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός Τύπος

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου αναφέρονται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 28ης και 29ης Οκτωβρίου 2010. Αναφέρεται ότι, για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που αποκάλυψε η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση, κρίθηκε απαραίτητη η αλλαγή της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε την έκθεση της Ειδικής Ομάδας για την Οικονομική διακυβέρνηση και συμφώνησε σχετικά με τα μεταγενέστερα βήματα για την παρακολούθηση της εφαρμογής των συμφωνηθέντων από την Ειδική Ομάδα Εργασίας. Τον αγγλικό τύπο απασχόλησαν, επίσης, οι προτάσεις του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy οι οποίες εγκρίθηκαν τελικά από τους ηγέτες των ευρωπαϊκών κρατών. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στη συνάντηση ΗΠΑ- Ε.Ε. Αναφέρεται ότι ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy, και ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, José Manuel Barroso, απέστειλαν από κοινού μια επιστολή, εν όψει της συνάντησης των κρατών-μελών του G20 (Σεούλ, 29/10/2010). Σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ασχολήθηκε και με τους τρόπους με τους οποίους θα δοθεί νέα ώθηση στις εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης.

Επισημάνθηκε ότι οι Ευρωπαίοι ηγέτες έκριναν απαραίτητη τη δημιουργία ενός «μηχανισμού επίλυσης κρίσεων», στα πρότυπα του Ταμείου στήριξης που δημιουργήθηκε πρόσφατα για την περίπτωση της Ελλάδας. Ωστόσο, σύμφωνα με τον αγγλικό τύπο δόθηκε «σκληρή μάχη», αφού η Γερμανία με τη στήριξη της Γαλλίας έθεσε ως προϋπόθεση για τη δημιουργία του Ταμείου την αλλαγή της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Τελικά οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν να μελετήσουν μια περιορισμένη

⁶ Φοιτήτρια του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης.

αλλαγή στη Συνθήκη της Λισαβόνας με στόχο να δημιουργηθεί ένα μόνιμο δίκτυο προστασίας για τις χώρες της ευρωζώνης. Οι ευρωπαίοι ηγέτες κάλεσαν τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy να καθοδηγήσει τις διαβουλεύσεις για τις αλλαγές αυτές της Συνθήκης, που ζητήθηκαν από τη Γερμανία και την Καγκελάρια Angela Merkel.

Επιπλέον, γίνεται αναφορά στον αγγλικό τύπο στο ότι ο Αμερικανός πρόεδρος Barak Obama και οι ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συναντήθηκαν στη Λισαβόνα, στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ, με κεντρικά θέματα την οικονομία και τις διαπραγματεύσεις για το κλίμα. Σε κοινή ανακοίνωσή τους ΗΠΑ και Ε.Ε. κάλεσαν τους εταίρους τους στην G20 να αποφύγουν τις πολιτικές της «ανταγωνιστικής υποτίμησης», κάνοντας σαφή υπαινιγμό στη νομισματική πολιτική που ακολουθεί η Κίνα. Επιπροσθέτως, αναφορές έγιναν στον αγγλικό τύπο στις δηλώσεις του Ούγγρου Πρωθυπουργού, η χώρα του οποίου θα αναλάβει την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρώτο εξάμηνο του 2011, ότι είμαστε κοντά στην επίτευξη μιας στρατηγικής συμφωνίας μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ρωσίας.

Τέλος, στο επίκεντρο των δημοσιεύσεων του αγγλικού τύπου βρέθηκαν η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και οι έντονες συζητήσεις για το σχέδιο βοήθειας για τις ιρλανδικές τράπεζες.

- “Cameron confronts the biggest society”, 10/11/2010, The Independent
- Chaffin J, “EU struggles to communicate with markets”, Financial Times, 19/11/2010
- “Ireland: A punt too far”, Financial Times, 19/11/2010
- “Europe’s fiscal laggards must pay a premium”, Financial Times, 16/11/2010
- Münchau W, “Fiscal union is crucial to the euro’s survival”, Financial Times, 14/11/2010
- Paterson T, “Merkel upsets Germany with economy boast”, The Independent, 20/11/2010
- Savage M, “Irish officials admit 'tens of billions' needed to calm Europe”, The Independent, 19/11/2010

Γαλλικός Τύπος

Τα περισσότερα δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου εστιάζουν στην αναζήτηση τρόπου αντιμετώπισης της ανάγκης για οικονομική διακυβέρνηση. Στο πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (28-29/10/2010), για άλλη μια φορά, υπογραμμίζεται ότι για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης απαιτείται η θεμελιώδης αναθεώρηση της οικονομικής διακυβέρνησης. Σύμφωνα με δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου, η εφαρμογή της έκθεσης της Ειδικής Ομάδας για την Οικονομική Διακυβέρνηση θα συντελέσει στην ενίσχυση του οικονομικού πυλώνα της ΟΝΕ: θα αυξήσει τη δημοσιονομική πειθαρχία, θα διευρύνει την οικονομική εποπτεία και θα εμβαθύνει το συντονισμό.

Στα πρωτοσέλιδα της «Le Monde» δίνεται έμφαση στη γαλλογερμανική συμμαχία για την οικονομική διακυβέρνηση. Αναφέρεται ότι, παρότι υπάρχει μια τάση υποχώρησης όσον αφορά στις ποινές για τις δημοσιονομικά απειθαρχές χώρες, Γαλλία και Γερμανία ενισχύουν την καταπολέμηση των ελλειμμάτων στην Ε.Ε. Αίσθηση προκάλεσε η δήλωση του Γάλλου Προέδρου ότι «ένα κράτος το οποίο έχει υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα και δεν λαμβάνει μετά από 6 μήνες τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα θα πρέπει να τιμωρείται». Σύμφωνα με το γαλλικό τύπο, με τη Δήλωση τους συνάντηση στη

Deauville, η Angela Merkel και ο Nicolas Sarkozy υποστήριξαν μια μεταρρύθμιση της Συνθήκης, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε de facto κατάργηση του όρου της μη-διάσωσης σε μια δύσκολη κατάσταση. Ο πρόεδρος του Eurogroup Jean-Claude Juncker περιγράφει ως «απαράδεκτη» την κοινή πρόταση από τη Γαλλία και τη Γερμανία για τη μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας. «Αυτή η συμφωνία δεν είναι αποδεκτή ως έχει, διότι δεν εγγνάζεται μια αυστηρή πορεία σταθερότητας και κανένα πειστικό σύμφωνο σταθερότητας». Ωστόσο, δήλωσε ότι υποστηρίζει μια «ελάχιστη» επανεξέταση της Συνθήκης της Λισαβόνας, καθώς είναι αναγκαίο να καθιερωθεί ένας μόνιμος μηχανισμός για να βοηθήσει τις χώρες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, χωρίς να έχει ισχύ στην ευρωζώνη.

Όπως σχολιάζεται σε δημοσιεύματα του γαλλικού τύπου, για άλλη μια φορά, Merkel και Sarkozy ήταν σε θέση να τραβήξουν τα φώτα της δημοσιότητας από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Herman Van Rompuy κατά τη συνάντηση της Ειδικής Ομάδας Εργασίας για το συντονισμό της Οικονομικής Πολιτικής στην Ε.Ε. (Λουξεμβούργο, 18-19 Οκτωβρίου 2010). Επισημαίνεται ότι ο Herman Van Rompuy έχει σταθερές απόψεις για την ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Μετά τη σκληρή μάχη των διαπραγματεύσεων για τη διάσωση της Ελλάδας (Μάιος 2009), ο αγώνας, πλέον, στρέφεται στο συμβιβασμό διαφορετικών προσεγγίσεων μεταξύ των δύο ανταγωνιστικών στρατοπέδων: από τη μία πλευρά είναι η Γερμανία, η Ολλανδία και η Αυστρία, οι οποίες απαιτήσαν, με τη στήριξη της ΕΚΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ένα πιο σκληρό Σύμφωνο Σταθερότητας, και από την άλλη, η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία, οι οποίες ζητούν ορισμένα περιθώρια ελιγμών για τα κράτη-μέλη πριν την εφαρμογή των κυρώσεων. Αναφέρεται ότι ως αντάλλαγμα για την υπόσχεση της μεταρρύθμισης των Συνθηκών, ο Nicolas Sarkozy έπεισε την Angela Merkel να μην ακολουθήσει τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η συναίνεση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου 2010 για την αναθεώρηση της Συνθήκης επήλθε μετά από πολύωρες «σκληρές» διαπραγματεύσεις, όπως περιγράφονται από τη Γερμανίδα Καγκελάρια, Angela Merkel. Σύμφωνα με δηλώσεις του Herman Van Rompuy, «έχουμε πάρει σημαντικές αποφάσεις για την ενίσχυση του ευρώ» και «θα αντλήσουμε διδάγματα από το παρελθόν». Οι Ευρωπαίοι ηγέτες, όμως, εμφανίζονται επιφυλακτικοί για την έναρξη μια νέας επιχείρηση αλλαγής της Συνθήκης: η Συνθήκη της Λισαβόνας επικυρώθηκε με δυσκολία και καθυστερήσεις και είναι σε ισχύ για λιγότερο από έναν χρόνο. Σύμφωνα με το γαλλικό τύπο, τα κράτη-μέλη επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν το άρθρο της Συνθήκης που επιτρέπει την ταχεία αναθεώρησή της. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες ελπίζουν μάλιστα ότι χάρη στον περιορισμένο χαρακτήρα της τροπολογίας θα αποφύγουν τα δημοψηφίσματα σε ορισμένα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Η χρήση του άρθρου αυτού παρακάμπτει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και έτσι αποφεύγεται μια μακρά και δυνητικά επικίνδυνη διαδικασία. Αλλά τα μέλη του ΕΚ είναι πιθανό να αντιδράσουν αν κληθούν μόνο να γνωμοδοτήσουν κατά της μεταρρύθμισης.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τη γαλλική εφημερίδα «Liberation», τα σχέδια για την οικονομική διακυβέρνηση της Ε.Ε. αποτελούν περισσότερο ένα γαλλογερμανικό συμβιβασμό παρά μια γαλλική νίκη. Όμως η γενική διαπίστωση στη «Le Monde» και στη «Le Figaro» είναι ότι οι ηγέτες της Ε.Ε. ενέκριναν μια ιστορική μεταρρύθμιση της κοινής δημοσιονομικής πειθαρχίας για να αποφευχθούν μελλοντικές κρίσεις του χρέους, όπως συνέβη στην Ελλάδα. Μάλιστα για πρώτη φορά μεγάλο μέρος της εθνικής

οικονομικής πολιτικής θα πρέπει να παρακολουθείται πιο στενά από τις Βρυξέλλες, προκειμένου να αντιδρά πολύ νωρίς αν ένα κράτος «ξεφεύγει».

- «Paris et Berlin renforcent la lutte contre les déficits dans l'UE», “Le Monde”, 19-10-2010.
- «Les ministres des finances de l'UE s'accordent sur la régulation des fonds spéculatifs», “Le Monde avec Reuters”, 19-10-2010.
- «Paris et Berlin veulent sanctionner davantage les déficits dans la zone euro», “Le Monde”, 18-10-2010.
- «L'UE prépare une révision "limitée" du traité de Lisbonne», “Le Monde”, 29-10-2010.
- «L'Union européenne adopte un plan pour durcir la discipline budgétaire», “Le Monde”, 29-10-2010.
- «Merkel maintient son exigence d'un changement du traité de l'UE», “Le Monde”, 28-10-2010.
- «Juncker juge "inacceptable" l'accord franco-allemand sur le pacte de stabilité», “Le Monde”, 27-10-2010.
- «Déficit: la bataille continue dans l'UE sur l'idée de sanctions politiques», “Le Monde avec AFP”, 29-10-2010.
- «Traité de l'UE: Merkel se dit satisfaite après un sommet “dur”», “Le Monde avec AFP”, 29-10-2010.
- «Comment l'Europe veut éviter les crises futures», “Le Figaro”, 29-10-2010.
- «Gouvernement économique: compromis franco-allemand ou victoire française?», “Liberation”, 21-10-2010.
- «Bataille d'ego autour du traité de Lisbonne», “Le Monde”, 29-10-2010.

Γερμανικός Τύπος

Η μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και γενικότερα της ONE αποτελεί ένα φλέγον ζήτημα για τη Γερμανία. Από την εποπτεία των αγορών έως τη ρύθμιση του μονοπωλίου των ελεγκτών, οι Γερμανοί αρθρογράφοι χαρακτηρίζουν τις εξελίξεις γύρω από την οικονομική διακυβέρνηση ως ραγδαίες και κάνουν λόγο για θεμελιώδεις αλλαγές, καθώς επίσης και για μια άνευ προηγουμένου μεταφορά εξουσιών στην Ε.Ε.

Λίγο πριν την κρίσιμη Σύνοδο Κορυφής των Βρυξελλών, η διαμάχη γύρω από τη μεταρρύθμιση της ONE εντείνεται. Τα γερμανικά δημοσιεύματα δίνουν μεγάλη βαρύτητα στο παρασκήνιο των συζητήσεων, υποστηρίζοντας ότι έχει ξεσπάσει μεγάλη διαμάχη μεταξύ των κρατών-μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σ' αυτό το θέμα οι απόψεις διίστανται. Με χαρακτηριστικό τίτλο της Frankfurter Allgemeine Zeitung «*Η Επιτροπή θέλει να διατηρήσει τον ρόλο της, γι' αυτό αναλαμβάνει την πρωτοβουλία*», η στάση της Επιτροπής, ιδιαίτερα μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας, αντιμετωπίζεται με καχυποψία και οι προτάσεις του Oli Rehn χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα «ευαίσθητες» για τα κράτη-μέλη καθώς τίθενται ζητήματα κυριαρχίας. Αντιθέτως, άρθρο της Handelsblatt με τίτλο: «*Σύμφωνο Σταθερότητας: η αποτυχία του Van Rompuy*» ασκεί κριτική στις έως τώρα προσπάθειες μεταρρύθμισης του Συμφώνου Σταθερότητας από την Ειδική Ομάδα Εργασίας και υποστηρίζει ότι πλέον η Γερμανία θα πρέπει να στρέψει το ενδιαφέρον στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία παρουσιάζει πολύ πιο συγκεκριμένες προτάσεις για τη μεταρρύθμιση της οικονομικής πολιτικής μέσω ποσοτικών στόχων και συγκεκριμένων τρόπων παρέμβασης των Βρυξελλών.

Η συμφωνία που κατέληξε το Eurogroup για το Σύμφωνο Σταθερότητας αναφέρεται από τους Γερμανούς αρθρογράφους ως μία καλή αρχή, αλλά τίποτα παραπάνω. Με αναφορές όπως: «η υπόκλιση της Merkel στον Sarkozy», «οι γενναιόδωρες παραχωρήσεις του Βερολίνου», «οι Γάλλοι επέβαλαν αυτό που επιθυμούσε η καρδιά τους», οι Γερμανοί εκφράζουν τη δυσaréσκειά τους για τις πολύ χαλαρότερες δεσμεύσεις σε σχέση με όσα υπερασπιζόταν η χώρα τόσο καιρό, αλλά και για το ότι οι «Angela Merkel και Nicolas Sarkozy μεταρρύθμισαν μόνοι τους το Σύμφωνο Σταθερότητας». Εν αναμονή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 28-29 Οκτωβρίου τα γερμανικά δημοσιεύματα εξακολουθούν να ασχολούνται εκτεταμένα με το πολιτικό κλίμα που επικρατεί και οι αρθρογράφοι σχολιάζουν, με έντονη διάθεση αμφισβήτησης, ότι η Καγκελάριος βρίσκεται σε ένα ιδιαίτερα κρίσιμο σημείο καθώς καλείται να κερδίσει την υποστήριξη των υπολοίπων κρατών-μελών, τα οποία όμως διαβλέπουν με έντονη δυσπιστία τα σχέδια Γερμανίας-Γαλλίας, ειδικά το ζήτημα της αναθεώρησης της Συνθήκης της Λισαβόνας. Δε λείπουν βέβαια οι φωνές που υποστηρίζουν ότι η πολιτική «όλα ή τίποτα» που ακολουθεί η Angela Merkel απαιτεί μεν μεγάλες διαπραγματευτικές ικανότητες, αλλά ο τελικός σκοπός αξίζει τον κόπο.

Εν κατακλείδι, τα σχόλια του γερμανικού τύπου για το αποτέλεσμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 28-29 Οκτωβρίου ποικίλουν. Άλλα δημοσιεύματα δηλώνουν ικανοποίηση από τους διπλωματικούς χειρισμούς της Καγκελάριας, ενώ άλλα υποβαθμίζουν τις διαπραγματευτικές της ικανότητες και διατηρούν πιο ήπιους τόνους. Οι αρθρογράφοι που υποστηρίζουν ότι «Η Angela Merkel έπαιξε και κέρδισε παρά τους κακούς καιρούς», δηλώνουν «πανηγυρικά» ότι η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση της Ευρωζώνης από τη σύστασή της είναι πλέον γεγονός, ανοίγοντας το δρόμο για την ενδυνάμωση του ευρώ.

- Thomas Ludwig, “EU-Gipfel: Merckels Dickkopf sei Dank”, Handelsblatt, 29/10/2010
- “Gipfel in Brüssel: Merkel diktiert die Euro-Reform”, Handelsblatt, 29/10/2010
- “Ruth Berschens, “EU-Gipfel: Ein Problem der Größe” Handelsblatt, 29/10/2010
- Nikolas Busse, “Vor dem EU-Gipfel Vorläufige Beruhigung ohne Sinnkrise”, FAZ, 28/10/2010
- “Harte Kontroversen bei EU-Gipfel erwartet”, Handelsblatt, 27/10/2010
- Von Klaus-Dieter Frankenberger, “EU-Gipfel Allein in Brüssel?”, FAZ, 27/10/2010
- “EU-Vertrag: Europa probt Aufstand gegen Merkel und Sarkozy”, Handelsblatt, 25/10/2010
- “EU streitet um Stabilitätspakt und Strafen”, Handelsblatt, 25/10/2010
- “EU-Stabilitätspakts: Merckels Alleingang empört die FDP”, Handelsblatt, 21/10/2010
- “Paris und Berlin wollen Europäische Verträge ändern”, FAZ, 19/10/2010
- Tommaso Padoa-Schioppa, “EU-Stabilitätspakt: Ein guter Anfang, mehr nicht”, Handelsblatt, 20/10/2010
- Ruth Berschens, “EU-Stabilitätspakt: Van Rompuy's Fehlschlag”, Handelsblatt, 18/10/2010

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Βερέμης Θ., «Σκηές από τα Ελευσίνα», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 14/11/2010
- Βερέμης Θ., «Οι Ερινύες παραμένουν απειλητικές», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 9/11/2010
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Η κουλτούρα των μεταρρυθμίσεων», ΤΑ ΝΕΑ, 8/10/2010
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Σημάδια αισιοδοξίας και σημάδια θλίψης», ΤΑ ΝΕΑ, 19/11/2010
- Κουλουμπής Θ., «Περί δογμάτων εξωτερικής πολιτικής», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 10/10/2010
- Κουλουμπής Θ., «Η Τουρκία σε εποχή αμφιθυμίας», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 28/11/2010
- Τσούκαλης Λ., «Η Ευρώπη σε εποχή λιτότητας» Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 7/11/2010
- Τσούκαλης Λ., «Το φάσμα του λαϊκισμού», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 10/10/2010

ΞΕΝΟΣ

- “Barroso hits out over budget failure”, Financial Times, 16/11/2010
- “Debt crisis team heads for Dublin”, Financial Times, 20/11/2010
- “Europe’s fiscal laggards must pay a premium”, Financial Times, 16/11/2010
- “Hague raises doubt about Euro’s future”, The Independent, 20/11/2010
- “Ireland: A punt too far”, Financial Times, 19/11/2010
- “Transcript of interview with Angela Merkel”, Financial Times, 29/10/2010
- Barber L, “Merkel: The true believer”, Financial Times, 11/11/2010
- Chaffin J, “Cameron declares EU budget cap victory”, Financial Times, 29/10/2010
- McKittrick D, “Irish rescue deal delayed by corporation tax row”, The Independent, 21/11/2010
- Münchau W, “Fiscal union is crucial to the euro’s survival”, Financial Times, 14/11/2010
- Münchau W, “How to stop Ireland’s financial contagion”, Financial Times, 19/11/2010
- Nielsen E, “Eurozone bond haircuts must look appealing”, Financial Times, 29/10/2010
- Oliver C, “Forget summit failures, look at G20 record”, Financial Times, 12/11/2010
- Paterson T, “Merkel upsets Germany with economy boast”, The Independent, 20/11/2010
- Peel Q, “Raising the stakes at euro poker table”, Financial Times, 9/11/2010
- Savage M, “Economic crash to drive 100,000 out of Ireland”, The Independent, 18/11/2010
- Savage M, “Irish officials admit ‘tens of billions’ needed to calm Europe”, The Independent, 19/11/2010
- Transcript of interview with Angela Merkel”, Financial Times, 9/11/2010
- Ward A, “Baltic economies return to growth”, Financial Times, 11/11/2010

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Paul Taylor

«Το αβέβαιο μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης»

*Πρόλογος & Επιμέλεια: Καθηγητής Ναπολέον Μαραβέγιας
Μετάφραση: Ξενοφών Γιαταγάνας*

Τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Ένωση διανύει μια κρίσιμη περίοδο αναζήτησης ταυτότητας και προσανατολισμού που ίσως δεν έχει προηγούμενο. Μετά την ευφορία της δεκαετίας του 1980, με την ολοκλήρωση της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς, και της δεκαετίας του 1990, με την επίτευξη της Νομισματικής Ένωσης, το ευρωπαϊκό εγχείρημα δείχνει να έχει χάσει το δυναμισμό και τον προσανατολισμό του. Η αισιοδοξία ότι η σημερινή κρίση μπορεί να ξεπεραστεί δεν είναι η κατάλληλη στάση για να συμβάλει κανείς στην υπέρβασή της. Αντίθετα, ο προβληματισμός για το μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, που διαπερνά το βιβλίο του **Paul Taylor**, είναι απολύτως αναγκαίος. Γιατί το μέλλον του ευρωπαϊκού οικοδομήματος μοιάζει σήμερα περισσότερο αβέβαιο από ποτέ.

Ο συγγραφέας, βαθύς γνώστης του ευρωπαϊκού φαινομένου, καταγράφει και αξιολογεί μεθοδικά τα βαθύτερα αίτια που οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση, την οποία επιδείνωσε η παγκόσμια κρίση, δείχνοντας στους ευρωπαίους πολίτες ότι το οικοδόμημα των πενήντα και πλέον ετών μπορεί να καταρρεύσει όταν τα συμφέροντα των σημαντικότερων χωρών μελών της Ένωσης αποκλίνουν συστηματικά.

Το βιβλίο απευθύνεται σε φοιτητές και διδάσκοντες Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σχέσεων, σε πολιτικούς επιστήμονες και διεθνολόγους, καθώς σε όσους προβληματίζονται για την πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

«Το αβέβαιο μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι μία από τις σημαντικότερες μελέτες του 21ου αιώνα στον τομέα των ευρωπαϊκών σπουδών. Εφαρμόζοντας αυστηρή επιστημονική μεθοδολογία, ο Paul Taylor καταλήγει σε ρηξικέλευθα συμπεράσματα που σίγουρα θα συζητηθούν.»

Donald Puchala, University of South Carolina, ΗΠΑ

Ο Paul Taylor είναι ομότιμος καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο London School of Economics. Από το 2001 μέχρι το 2004 διετέλεσε διευθυντής του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου στο ίδιο Πανεπιστήμιο.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Auer S., “New Europe’: Between Cosmopolitan Dreams and Nationalist Nightmares”, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Ayça Ergun , “Civil Society in Turkey and Local Dimensions of Europeanization”, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 5 2010
- Bohdana Dimitrova, “Re-shaping Civil Society in Morocco: Boundary Setting, Integration and Consolidation”, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 5 2010

- Clifton J., Díaz-Fuentes D., Revuelta J., **"The political economy of telecoms and electricity internationalization in the single market"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010
- Crespy A. & Gajewska K., **"New Parliament, New Cleavages after the Eastern Enlargement? The Conflict over the Services Directive as an Opposition between the Liberals and the Regulators"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Elena Belokurova, **"Civil Society Discourses in Russia: The Influence of the European Union and the Role of EU–Russia Cooperation"**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 5 2010
- Epstein R. A., J. Johnson, **"Uneven Integration: Economic and Monetary Union in Central and Eastern Europe"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Gawrich A., Melnykovska I., Schweickert R., **"Neighbourhood Europeanization through ENP: The Case of Ukraine"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Gulnara Roll, **"Civil Society Cooperation in the Face of Territorial Adversity: The Estonian–Russian Case"**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 5 2010
- Howarth D. & Sadeh T., **"The ever incomplete single market: differentiation and the evolving frontier of integration"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010
- Iwona Sagan, **"Post-Socialist Transformation, European Neighbourhood and Civil Society Networks between Poland, Russia and Ukraine: a Case of Multi-level Contingency"**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 5 2010
- Kaltenthaler K., C. J. Anderson, Miller W. J., **"Accountability and Independent Central Banks: Europeans and Distrust of the European Central Bank"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Kemmerling A., **"Does Europeanization lead to policy convergence? The role of the Single Market in shaping national tax policies"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010
- Kūlahci E., **"Europarties: Agenda-Setter or Agenda-Follower? Social Democracy and the Disincentives for Tax Harmonization"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Lindstrom N., **"Service Liberalization in the Enlarged EU: A Race to the Bottom or the Emergence of Transnational Political Conflict?"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- McGuire S.M. & Lindeque J. P., **"The Diminishing Returns to Trade Policy in the European Union"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Menz G., **"Are you being served? Europeanizing and re-regulating the single market in services"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010. Abstract: While the freedom of service provision is one of the pillars of the Single Market Project, such deregulation clashes with national wage regulation and social policy-making. This article examines recent attempts by the European Commission to further promote liberalization, epitomized in the so-called 'Bolkestein Directive', as well as three case studies of political conflict involving the transnational posting of workers within the framework of service liberalization in Ireland, Sweden and Germany. Re-regulation of service provision by governments is crucially affected by the lobbying efforts of trade unions and employers. Internal organizational characteristics of labour market interest associations are crucial in predicting their effectiveness. The deregulatory effects are felt

most severely in Germany, while even in Sweden the former gentlemen's agreement can no longer be sustained without serious modification. In France, no conflict unfolded. In Ireland, a business-friendly compromise emerges, whilst the European Union directive was severely watered down, though not neutered.

- Norheim-Martinsen P. M., **"Beyond Intergovernmentalism: European Security and Defence Policy and the Governance Approach"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Quaglia L., **"Completing the single market in financial services: the politics of competing advocacy coalitions"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010
- Schild J., **"Mission Impossible? The Potential for Franco–German Leadership in the Enlarged EU"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Smith M. P., **"Single market, global competition: regulating the European market in a global economy"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010. Abstract: Development of Europe's single market induces a range of regulatory measures to help the market function effectively and meet policy goals. However, the European market is nested inside a global economy; some rules designed to perfect the single market may generate competitive disadvantages as producers interact outside the European market. How does the EU address this tension? Examining cases of chemicals regulation, the single market in public procurement, and regulation of end-of-life vehicles recycling, this contribution identifies three mechanisms: regulatory accommodation; compliance deficits; and international uploading of EU regulation. The first involves revisions of proposed regulation following objections from organized business interests; the second entails temporary European Commission toleration of non-compliance; and the third consists of efforts to establish global regulation coinciding with single market rules. The distribution of these mechanisms varies across sectors and over time, but reconciliation measures are politically essential to the continued construction of the single market in a global economy.
- Şoitu C. & Şoitu D., **"Europeanization at the EU's External Borders: the Case of Romanian–Moldovan Civil Society Cooperation"**, Journal of European Integration, Volume 32 Issue 5 2010
- Stephenson P., **"Let's get physical: the European Commission and cultivated spillover in completing the single market's transport infrastructure"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010
- Tamazian A., Melikyan D. N., **"An Empirical Assessment of Economic and Political Challenges of European Union Accession"**, Journal of Common Market Studies, Volume 48, Issue 5, November 2010.
- Vincent Della Sala, **"Stakes and states: gambling and the single market"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010
- Wesley Scott J. & Liikanen I., **"Civil Society and the 'Neighbourhood' - Europeanization through Cross-Border Cooperation?"** Journal of European Integration, Volume 32 Issue 5 2010
- Zahariadis N., **"Discretion by the rules: European state aid policy and the 1999 Procedural Regulation"**, Journal of European Public Policy, Volume 17 Issue 7 2010

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
και ο Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
οργανώνουν προς τιμήν του

Θάνου Βερέμη

Ομότιμου Καθηγητή Πολιτικής Ιστορίας
του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης,
συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα:

«Τα Προβλήματα του Μεταπολιτευτικού Οικοδομήματος»

Ομιλητές: Π.Κ. Ιωακειμίδης (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών), Νίκος Μουζέλης
(Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνιολογίας, LSE), Καλλιόπη Σπανού (Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Αθηνών), Λουκάς Τσούκαλης (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών).
Συντονιστής: Θεόδωρος Κουλουμπής (Ομότιμος Καθηγητής πανεπιστημίου Αθηνών).

8 Δεκεμβρίου 2010 (ώρα 20.00)

Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών «Ιωάννης Δρακόπουλος»

- 25/11/2010: Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών και Ερευνών (ΕΚΕΜΕ) διοργάνωσε συζήτηση με θέμα: **«Οι Δημοσιονομικές Προοπτικές της Ένωσης και η Επιτήρηση»**. Κύριος εισηγητής: Ξ. Γιαταγάνας, τ. Νομικός Σύμβουλος της Ε.Ε., Διευθυντής Ερευνών του ΕΚΕΜΕ, Αθήνα.
- 23/11/2010: Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) διοργάνωσε δημόσια συζήτηση με θέμα: **«Η Κρίση Μητέρα της Αλλαγής: Για μια Διαφορετική Ελλάδα»**, Αθήνα. Ομιλητές: Πέτρος Μάρκαρης (συγγραφέας), Αλέκος Παπαδόπουλος (πρώην Υπουργός), Λουκάς Τσούκαλης (Πρόεδρος ΕΛΙΑΜΕΠ) και Κωστής Χατζηδάκης (Βουλευτής και πρώην υπουργός).
- 22/11/2010: Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου - Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα **«Ελλάδα και Ευρώπη τη χρονιά της κρίσης»** με ευκαιρία την έκδοση από το Ίδρυμα Τσάτσου και τις εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα του βιβλίου του Κώστα Μποτόπουλου: **«Οδηγός για τη Λισαβόνα. Ταξίδι στο νέο θεσμικό τοπίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης»**. Ομιλητές: Άννα Διαμαντοπούλου, Υπουργός Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόεδρος Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Κώστας Μποτόπουλος, Δρ. Συνταγματικού Δικαίου.
- 20/11/2010: Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών (www.kefim.gr) διοργάνωσε εκδήλωση-διάλεξη του ομότιμου καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Πάνου Καζάκου με θέμα **«Απώλεια Εθνικής Κυριαρχίας και Οικονομική Αποτελεσματικότητα»**, Αθήνα.
- 12/11/2010: Στο πλαίσιο των 10 ετών της λειτουργίας του, το Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών διοργάνωσε Διεθνές Συνέδριο με θέμα: **«Τάσεις και Προκλήσεις στην Διοικητική των Επιχειρήσεων»**, Αθήνα.
- 4-5/11/2010: Το Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής και το Ίδρυμα Κόνραντ Αντενάουερ διοργάνωσαν Συνέδριο με θέμα: **«Διασφαλίζοντας «Ενημερία για Όλους»: Αξίες και Πολιτικές της Κοινωνικής Οικονομίας της Αγοράς»**, Αθήνα. Αντικείμενο του συνεδρίου ήταν η ιστορική διαμόρφωση και η σύγχρονη πορεία της «Κοινωνικής Οικονομίας της Αγοράς».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- Ανδρέου, Γιώργος, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Διαμαντίκος, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- Διαμαντίκος, Κωσταντίνος, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Δούση, Εμμανουέλα, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- Καζάκος, Πάνος, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- Καζάκος, Πάνος, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- Κοτσιαράς, Αθανάσιος, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.tr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- Κουτσιαράς, Νίκος, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- Μιχαλάκη Σ. & Φιλίνης Κ., «Τι συμβαίνει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας. Ευελιξία με ασφάλεια και οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας», Παπαζήσης, Αθήνα, 2009.
- Μπότσιου, Κων/να, Μεταξύ NATO και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Koutsiaras, Nikos, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- Τριαντόπουλος, Χρήστος, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- Διαμαντόπουλος, Χρήστος, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση", WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- Καζάκος, Πάνος, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- Καζάκος, Πάνος, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- Κουτσιαράς, Νίκος, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχου, Δημήτρης, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- Μαραβέγιας Ν., «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ. "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- Ananiadis, Blanca, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- Attina, Fulvio, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)09.pdf)
- Bellamy, Richard, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08)
- Castiglione, Dario, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)07.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)07.pdf)
- Diamantopoulos, Christos, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- Kaczynski, Piotr Maciej, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs(Warsaw) στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf
- Kassimatis, George, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)05.pdf)
- Kazakos, Panos, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- Kazakos, Panos, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- Kazakos, Panos, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105

- **Koutsiaras, Nikos - Andreou, George**, *Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013*, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104
- **Manitakis, Antonis**, *The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
- **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01)
- **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)

B. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ

- **Δούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- **Μπουρίκος, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- **Παπούλιας, Ευάγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτωσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σημασιοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- **Τριαντίδης, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0504
- **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0106
- **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0206
- **Triantafyllou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος** (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ξενοφώντος 4, 10557, Αθήνα
Τηλ: 210 3215549
Fax :210 3215096
email: info@ekem.gr
URL: www.ekem.gr
ISBN 960-7849-01-9

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΙΟΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Λιόλιου 42-44, 105 60 Αθήνα
Τηλ: 210 3689535
Fax: 210 3240521
e-mail: ecep@pspa.uoa.gr
<http://ecep.pspa.uoa.gr/>